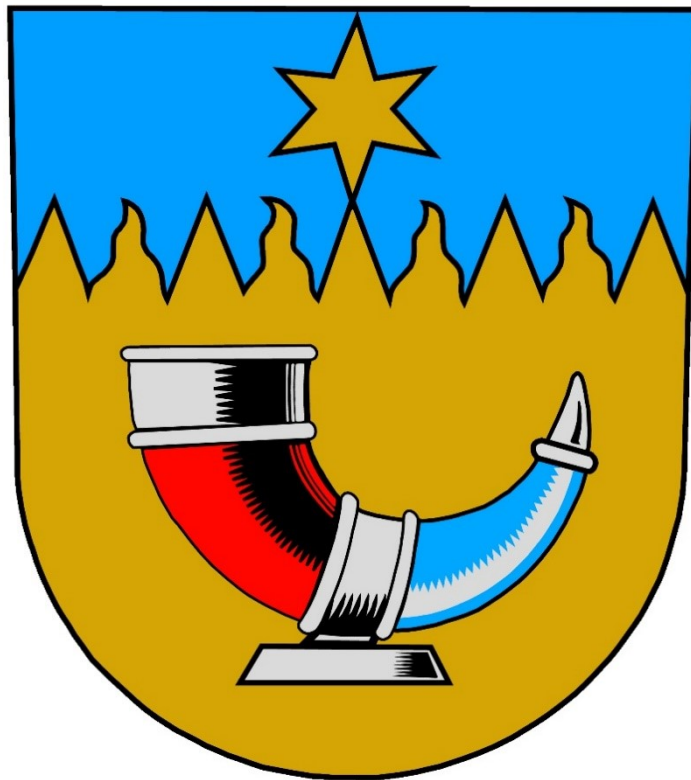

Taloussuunnitelma 2023 - 2025

Hämeenkyrön kunta

Kh 28.11.2022

Kv 12.12.2022

Sisällys

Kunnanjohtajan katsaus	2
Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät	4
Väestötietoja	4
Elinkeinorakenne	7
Toimintaympäristö	7
Työllisyystilanne	8
Asuntorakentaminen	8
Yleinen taloudellinen tilanne	9
Verotulot	10
Valtionosuudet	11
Kuntastrategia	12
Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategia	12
Hyvinvointi	12
Hinku ilmastonmuutostavoitteet	13
Talousarvion tavoitteet	14
Henkilöstö	15
Kuntakonserni	18
Kokonaistalouden näkökulma	21
Tuloslaskelma	22
Rahoituslaskelma	25
Suunnitelmavuodet 2024 - 2025	26
Talouden tasapainotus	27
Käyttötalous	28
Hallintopalvelut	33
Sivistyspalvelut	37
Elinympäristöpalvelut	51
Investoinnit	62

Asiakirja täyttää saavutettavuusdirektiivin helppokäyttöisyysvaatimukset sekä lain digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, 7 §.

Kunnanjohtajan katsaus

Kuvaan tässä katsauksessa kunnallisen historian suurinta muutosta lähinnä talousarvion näkökulmasta.

Tämän vuoden helmikuussa valtuusto hyväksyi talouden sopeuttamisohjelman vuosille 2022 - 2024, joka kokonaisvaikutus toimintakatteeseen on yhteensä 2,7 milj. euroa. Suurin vaikutus 1,3 milj. euroa kohdistuu ohjelmassa vuodelle 2023.

Sopeuttamisohjelman tavoitteena oli korjata taloussuunnitelmavuodet ylijäämäisiksi. Tämä taloussuunnitelma toteuttaa tavoitteen sopeuttamisohjelmaa paremmin ja toteutuessaan tuottaisi 2,4 milj. euroa ylijäämää taseeseen. Kolmen palvelualueen käyttötaloustekstien alussa kerrotut sopeuttamistoimet ovat ohjelman mukaisesti yhteensä 1,3 milj. euroa mutta kokonaisvaikutus on lisääntynyt hyvinvointialueen tilavuokrien uusimman laskelman vuoksi 3,3 milj. eurolla. Tämä odotettua suurempi lisäys näkyy elinympäristöpalveluiden sopeuttamisohjelmassa. Sopeuttava kokonaisvaikutus on ensi vuonna siten yhteensä 4,6 milj. euroa. Sopeutuksen muihin tulolisäyksiin liittyy kuitenkin epävarmuutta, joka vaatii suunnitelmallisuutta niiden toteuttamiseen.

Hyvinvointialueiden perustamisella on historiallisen suuri vaikutus kuntien talousarvioihin ja vuosien 2022 ja 2023 talousarviot ovat täysin erilaiset. Vaikutusten lopullista suuruutta ei voi vielä arvioida.

Tuloslaskelmasta näkyy, että toimintakate pienenee 61,8 milj. eurosta 23,8 milj. euroon eli 38 milj. euroa, joka merkitsee jopa 61 % pienenemistä. Toimintakate pienenee jopa 2000-lukua edeltävälle tasolle. Vastaavasti verorahoitus pienenee 66,2 milj. eurosta 32 milj. euroon eli 34,2 milj. euroa, joka merkitsee 52 % pienenemistä. Jos vuoden lopullisessa toteutuksessa toimintakate todella pienenee verorahoitusta enemmän, kunnan taloudellinen tilanne paranee. Siksi toimintakate ei saisi vuoden 2023 aikana kasvaa ja verorahoituksen tulisi toteutua ennakkoidulla tavalla.

Toimintakatetta voidaan suhteuttaa myös verorahoitukseen. Kun toimintakate 2022 on 93 % verorahoituksesta, ensi vuonna toimintakate vie verorahoituksesta vähemmän eli 74,4 %. Tämä osoittaa rahoituksen vahvistumista ja selittää vuosikatteen kasvua.

Myönteistä on myös verotulojen suurempi suhteellinen osuus valtionosuuksiin verrattuna. Kun tänä vuonna verotulojen osuus verorahoituksesta on 62,2 %, niin ensi vuonna verotulojen osuus on 71,8 %. Tämä vähentää valtionosuusriippuvuutta. Myös kiinteistöverotulojen ja yhteisöverotulojen suhteellinen osuus verotuloista kaksinkertaistuu. Kunnan oman elinkeinopolitiikan merkitys silloin kasvaa. Mitä paremmin yrityksillä menee, mitä enemmän paikkakunnalle rakennetaan ja työllistetään, sitä enemmän se näkyy kunnan yhteisö- ja kiinteistöverotuloissa. Tämä on tärkeää tiedostaa juuri tulevia vuosia ajatellen, koska valtionosuusrahoituksen ennakoitaan kiristyvän.

Hyvinvointialue muuttaa myös palvelualueiden keskinäisiä suhteita. Tilinpäätöksessä 2021 perusturvan osuus oli 55 % ja sivistyksen 27,8 % eli yhteensä niiden osuus oli 83 % kunnan menoista. Ensi vuonna sivistyksen menojen osuus on 59,7 %, elinympäristön 26,1 %, hallinnon 10,3 % ja vesilaitoksen 3,9 %. Vastaavat muutokset tapahtuvat myös henkilöstömäärissä.

Investointimenot ovat tässä talousarvioehdotuksessa 5,2 milj. euroa eli jopa suuremmat

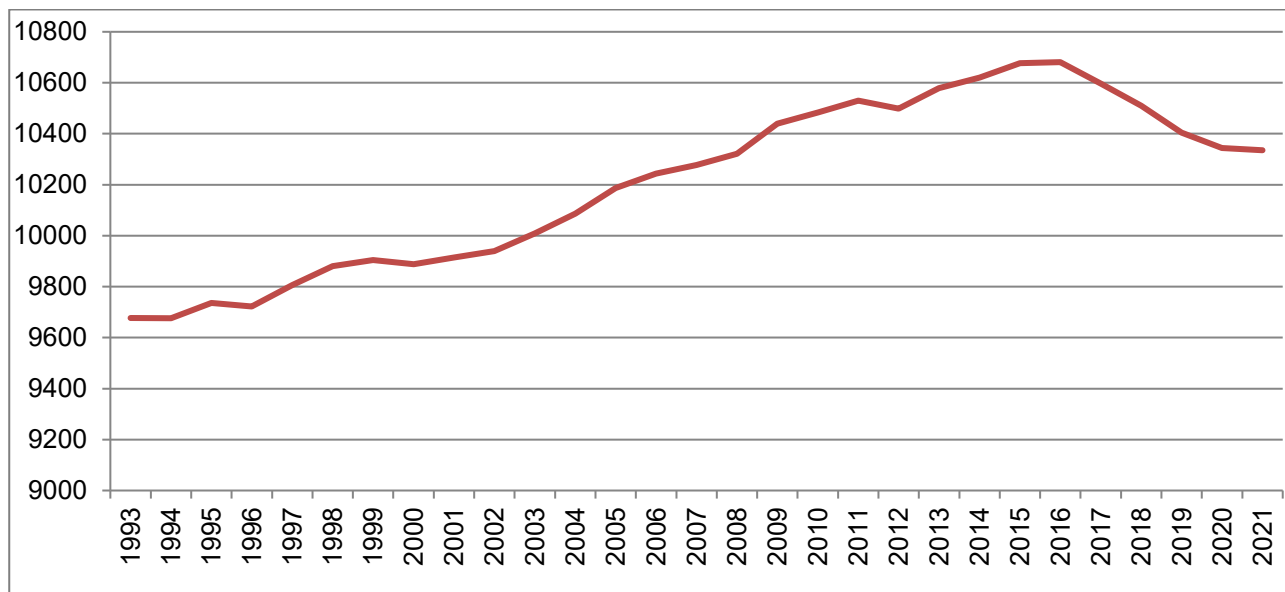
kuin tänä vuonna. Yhden miljoonan euron talonrakennusinvestointeja suuremmaksi ovat nyt nousseet elinvoimainvestoinnit. Ensi vuonna panostetaan voimakkaasti tältä vuodelta siirtyvien aikataulujen vuoksi Hanhijärven yritysalueeseen 2,1 milj. euroa sekä muihin liikenneväylähankkeisiin 580.000 euroa. Isoon osaan eli 540.000 euroon ovat nousseet myös vesihuoltoinvestoinnit, jotka painottuvat nyt aiemmasta poiketen Kyröskoskelle. Vuoden kuluttua on vielä tarkkaan arvioitava, onko kunnalla silloin ennakoitavan vuosikatteen perusteella edellytyksiä jatkaa yli neljän miljoonan euron investointeja.

Hämeenkyrön kunta lähtee hyvin epävarmoissa olosuhteissa ensi vuoteen suunnitelmallisesti sopeuttaen, verorahoitukseltaan vahvistuvana ja ylijäämäisenä. Lisääntyvä liikkumavara tulee käyttää ensisijaisesti tämän talousarvioehdotuksen mukaisesti asukaskohtaisen lainamäärän vähentämiseen alle 4 000 euron. Oman menotalouden sopeuttamisen loppuunsaattamisen jälkeen pääpaino pitää siirtää elinvoiman vahvistamiseen eli tulopohjan vahvistamiseen. Menosäästöillä korjataan taloustilannetta mutta tuloilla tulevaisuus varmistetaan. Sen tueksi vuoden 2023 ensimmäiseen valtuustoon valmistellaan parhaillaan uutta kuntastrategiaa, jolla valtuusto osoittaa yhteisen suunnan kunnan koko toiminnalle.

Antero Alenius
kunnanjohtaja

Toimintaympäristö ja talouden kehitysnäkymät

Väestötietoja

Kunnan väkiluku oli pitkään kasvu-uralla. Vuonna 2017 sitten kasvu taittui ja siirryttiin väestön vähentymisen aikaan. Vähentäminen lähes pysähtyi vuonna 2021, jolloin vähennys oli -7.

Tässä luvussa ennakoitu väestökehitys perustuu Tilastokeskuksen väestöennusteeseen. Se perustuu tähän mennessä tapahtuneeseen muutokseen, se ei ota huomioon muutostekijöitä, jotka voivat muuttaa kehitystä. Hämeenkyrön kunnan oma tavoite on positiivinen väestökehitys.

Tilastokeskuksen väestöennuste on Hämeenkyrölle pessimistinen. Toimintaympäristön muutosten vuoksi on perusteltua laatia Tampereen kehyskunta-alueeseen kuuluvalle Hämeenkyrölle tavoitteellinen mutta realistinen väestösuunnite. Tämä tehdään Pirkanmaan maakuntaohjelman väestösuunnitteen pohjalta.

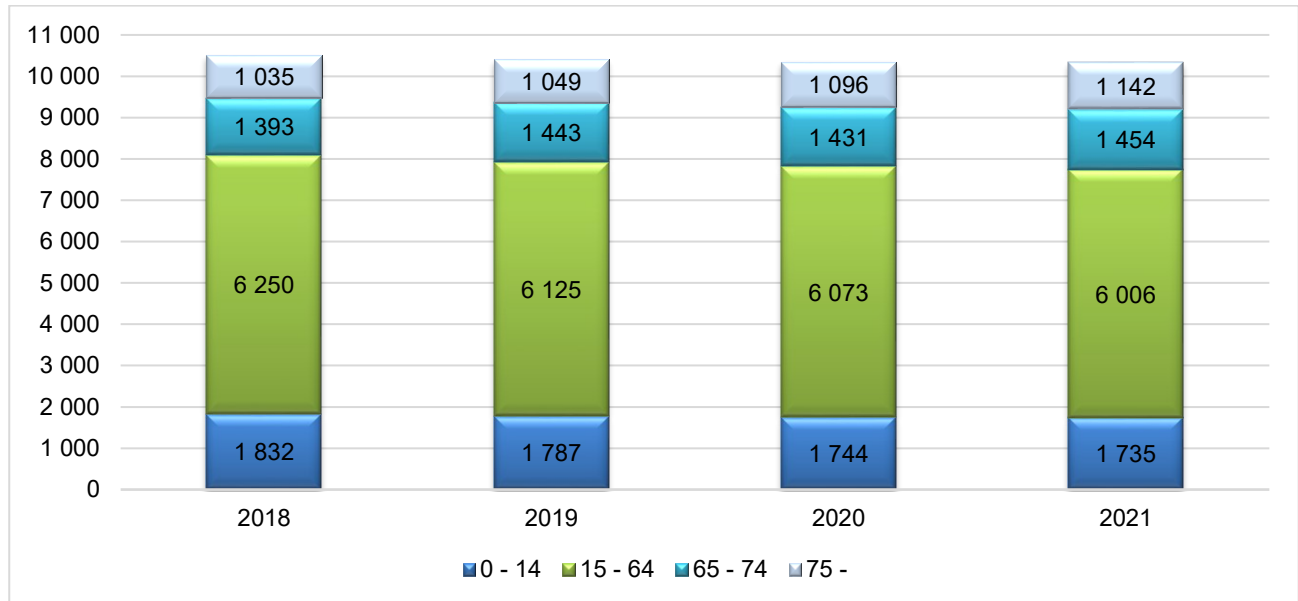
Väkiluku 31.12.2021 oli 10 337 (edellisenä vuonna 10 344 henkeä) (Tilastokeskus; väestönmuutosten ennakkotiedot). Syyskuun 2022 lopussa väkiluku oli 10 300. Yhdeksän kuukauden vähennys on -7.

Kunnan väkiluku on ollut korkeimmillaan 1960-luvun alkupuolella, hieman yli 10 700 henkeä. 1980-luvulla väkiluku putosi noin yhdeksään tuhanteen henkeen. Tämän hetken väkiluku on vuoden 2008 tasoa.

Väestörakenne

	2018	2019	2020	2021
0 - 14	1 832	1 787	1 744	1 735
15 - 64	6 250	6 125	6 073	6 006
65 - 74	1 393	1 443	1 431	1 454
75 -	1 035	1 049	1 096	1 142
yhteensä	10 510	10 404	10 344	10 337

(Tilastokeskus; väestö osa-alueittain)

Tilastokeskuksen väestöennuste

	2020	2025	2030
0 - 14	1 752	1 570	1 351
15 - 64	6 146	5 907	5 729
yli 65 -vuotiaat	2 523	2 733	2 962
yhteensä	10 421	10 210	10 042

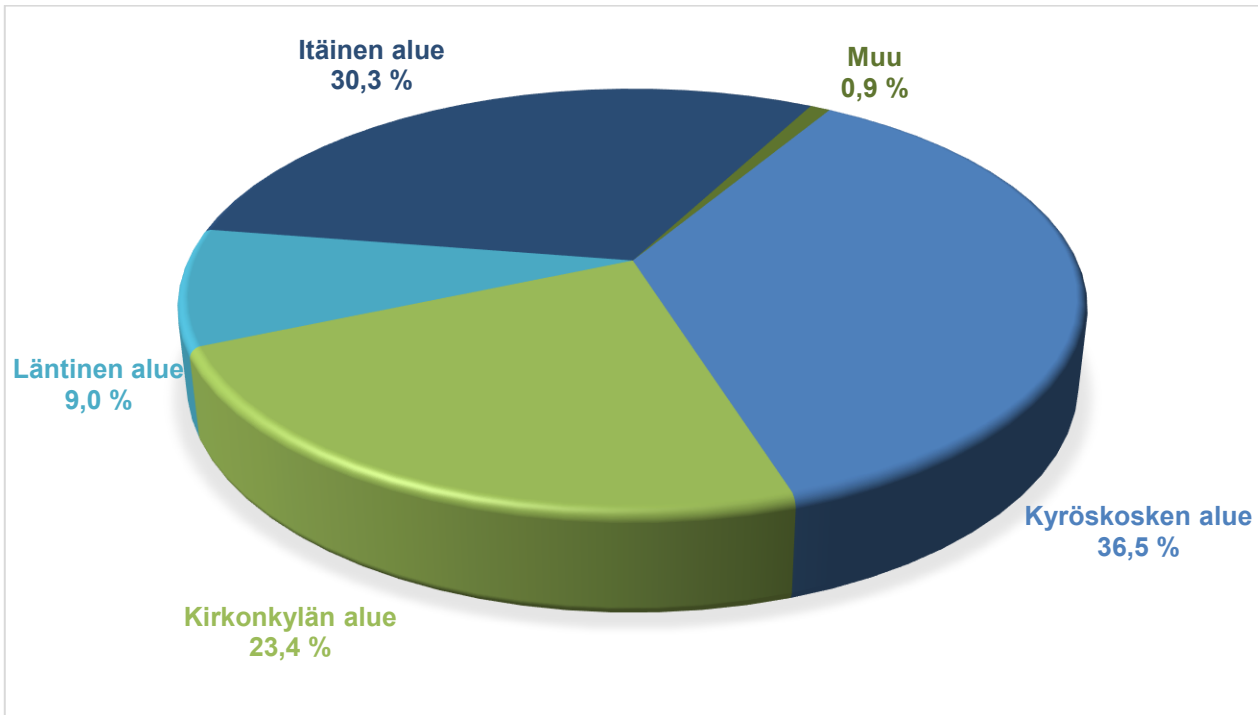
Väestön muutos

	2018	2019	2020	2021
Syntyneet	73	84	82	92
Kuolleet	117	112	95	111
Kuntien välinen tulomuutto	508	486	521	546
Kuntien välinen lähtömuutto	551	551	574	563
Maahanmuutto	11	17	19	31
Maastamuutto	13	16	16	2
Väkiluvun korjaukset	0	-5	3	-2
Kokonaismuutos	-89	-98	-60	-9

Ikärakenteen muuttuessa kuolleisuus on ylittänyt syntyvyyden määrän. Lähtömuutto on tulomuuttoa suurempi.

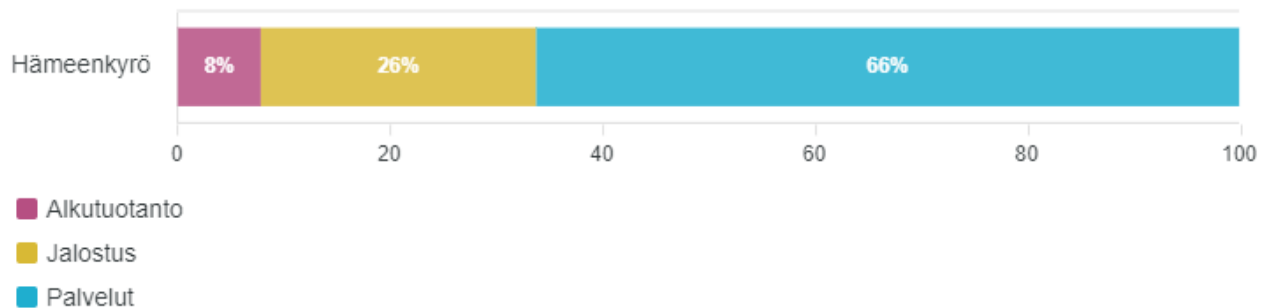
Väestön jakautuminen alueittain

Alue	2018	2019	2020	2021
Kyröskoski	3 844	3 804	3 798	3 775
Kirkonkylä	2 530	2 493	2 439	2 418
Läntinen	959	911	904	928
Itäinen	3 093	3 110	3 106	3 127
Tuntematon	84	86	97	89

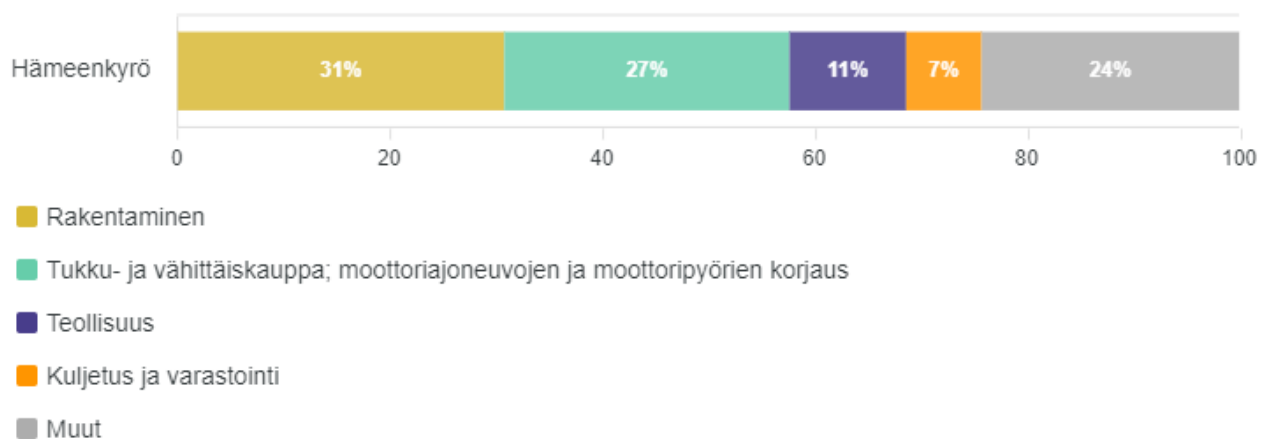

Elinkeinorakenne

Työpaikkajakauma

Toimialajakauma

Lähde: Tilastokeskus, tiedot vuodelta 2020

Toimintaympäristö

Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi siirtyvät vuoden 2023 hyvinvointialueen vastuulle. Tämä on iso hallinnollinen uudistus ja muutos kunnan toiminnassa. Kunnan palveluksesta siirtyy pois sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta, noin 300 henkilöä. Kuntaan jää töihin noin 400 henkeä. Kunnan talouden volyymi pienenee huomattavasti. Perusturvalautakunnan toiminta lakkaa. Perusturvan ja muun kuntaorganisaation sisäiset yhteisömuodot muuttuvat yhdyspintatyöksi kunnan ja hyvinvointialueen välillä.

Työllisyystilanne

Pirkanmaan työttömyysprosentti on syyskuun lopun tilanteessa 7,9. Työttömyysprosentti Hämeenkyrössä oli 7,2 %. Työllisyystilanne parantui edellisestä vuodesta.

Työvoiman määrä Hämeenkyrössä syyskuun tilaston mukaan on 4 680 henkeä. Työttömänä oli 337 (381 vuonna 2021) henkilöä. Näistä pitkäaikaistyöttömiä on 109 (149).

Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt edellisen vuoden 120 paikasta 85 paikkaan.

Asuntorakentaminen

Lupatilasto 01.01.2022-11.11.2022

Lupatyyppi	Saapunut	Myönnetty	Muu päätös
R Rakennuslupa	62	64	0
RJ Rakennusluvan jatko	8	8	0
T Toimenpidelupa	67	69	0
I Toimenpideilmoitus	22	22	0
P Purkamislupa	6	7	0
PI Ilmoitus purkamisesta	1	1	0
M Maisematyölupa	1	1	0
TJO Vastuullinen työnjohtaja	161	157	0
Yhteensä	328	329	0

Vuonna 2021 valmistui 20 omakotitaloa ja 2 paritaloa joissa yhteensä 24 asuntoa.

Käyttötarkoituksen muutoksia huviloista omakotitaloksi 4 kpl.

Uusia asuntoja on siten valmistunut 28 kpl vuonna 2021.

Tänä vuonna 2022 tähän asti 11.11. on valmistunut 13 omakotitaloa

ja käyttötarkoituksen muutoksia on tehty huvilasta ja muusta rakennuksesta omakotitaloksi 5 kpl

yhteensä uusia asuntoja tähän päivään asti valmistunut 18 kpl.

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:llä on uuden vuokratalon suunnitelmat valmistumassa ja rakentaminen alkamassa 2023.

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtion talousennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,7 % vuonna 2022. Työllisyystilanne on parantunut. Energian, raaka-aineiden ja ruuan hinta on noussut. Hintojen nousu leikkaa kuluttajien ostovoimaa ja bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan hidastuvan 0,5 prosenttiin.

Kuntien talouden kehitys

Kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää vahvalta, sillä sote-uudistuksen verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti vuonna 2023.

Talouden ennusteisiin sisältyy paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on edelleen käynnissä eikä Covid19 -virus ole vielä poistunut.

Vuoden 2022 talousarvion toteutuminen

Vuoden 2022 talousarvio hyväksyttiin alun perin sellaisena, että tiedettiin siihen tehtävän muutos heti, kun sopeuttamisohjelma hyväksytään alkuvuonna.

Sopeuttamisohjelma hyväksyttiin helmikuussa ja kaikki siihen sisältyvät toimet lisättiin muutostalousarvioon. Ensimmäinen muutostalousarvio tehtiin huhtikuussa ja toinen kesäkuussa. Joulukuussa hyväksytään vielä vuoden viimeinen muutostalousarvio.

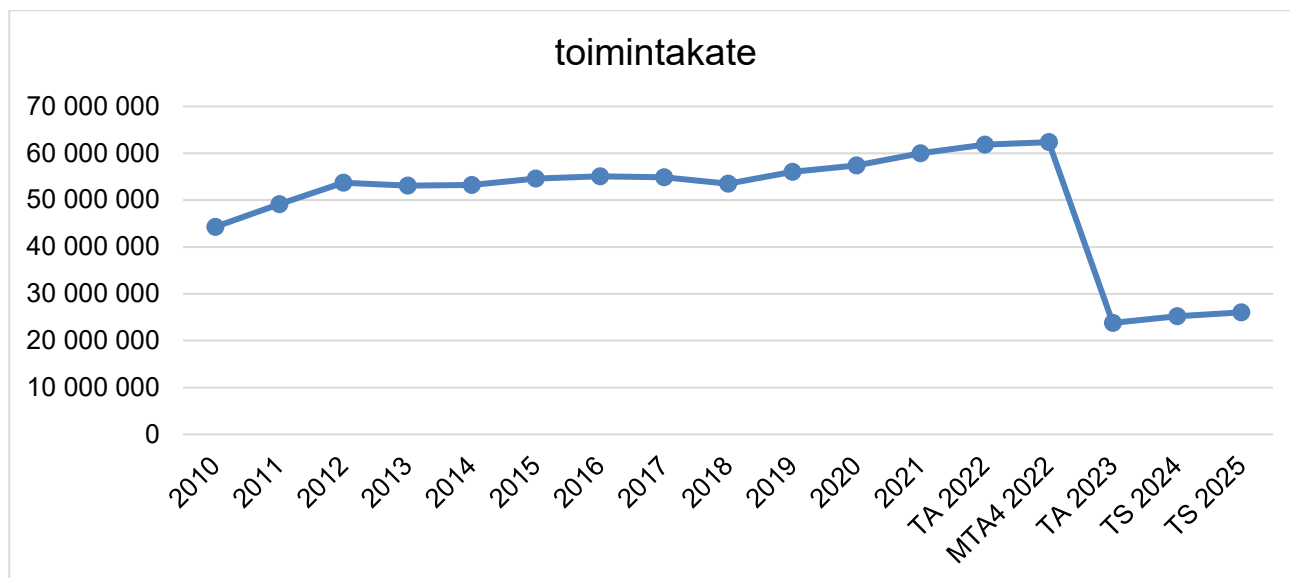
Vuoden 2023 talousarvion valmistelu

Talousarvion valmistelua ohjaa vuonna 2018 hyväksytty kuntastrategia Menestyvä Hämeenkyrö 2030 ja vuonna 2022 hyväksytty talouden sopeuttamisohjelma. Strategian päivitys ei ehtinyt mukaan talousarvion tavoitteiden laadintaan.

Hallitus antoi raamin talousarvion laadintaa varten. Raami annettiin menojen ja tulojen tarkkuudella. Talousarvioraamiin sisältyi sopeuttamisohjelmassa vuodelle 2023 päätetyt kohteet. Kohteet on lueteltu palvelualueittaisten tekstiosien alussa.

Sivistyslautakunnan esitys oli raamin mukainen, elinympäristöpalvelut ylittivät raamin ja raamiin tehtiin kunnanjohtajan päätöksellä korjaus.

Talousarvio on koottu lautakuntien talousarvioesitysten yhteenvedon perusteella. Johtoryhmä on kunnanjohtajan johdolla koonnut siitä kunnanjohtajan talousarvioesityksen.

Toimintakatteen iso pudotus johtuu hyvinvointialueelle siirtyvistä toiminnoista ja euroista.

Verotulot

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton verotulojen ennustekehikon perusteella.

1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kunnallisvero	36 099	37 150	18 500	17 900	18 080
Kiinteistövero	2 171	2 030	2 300	2 100	2 100
Yhteisövero	2 534	2 020	2 200	2 300	2 320
Yhteensä	40 803	41 200	23 000	22 300	22 500

Veroperusteissa ei ole muutosta vuodelle 2023. Verotulot ovat merkittävästi aiempaa pienemmät hyvinvointialueuudistuksen takia. Veroprosentti vuodelle 2023 määräytyi vuoden 2022 prosentista kaikille kunnille yhteisen laskukaavan perusteella. Hämeenkyrön tuloveroprosentiksi vahvistettiin 9,36.

Kiinteistöveroprosentit ovat vuoden 2022 prosenttien suuruiset kaikkina suunnitelmavuosina. Kiinteistöverotuottoihin on otettu mukaan varovainen nousu vuodesta 2024 alkaen nyt tekeillä olevan kiinteistöveroselvityksen ansiosta. Selvityksessä käydään läpi kunnan alueella olevat kiinteistöt ja korjataan mahdolliset virheet kiinteistöverotuksessa. Tämän uskotaan lisäävän kunnan kiinteistöverotuottoja.

Yleinen	0,95 %
Vakituinen asunto	0,48 %
Muut asunnot	1,15 %
Voimala	3,10 %
Rakentamattomat tontit	4,50 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00 %

Valtionosuudet

Valtionosuudet vuodelle 2023 on arvioitu Kuntaliiton tietojen perusteella. Kaikkien kuntien valtionosuudet vähenevät merkittävästi hyvinvointialueen aloittamisen takia.

Vuoden 2023 alusta tulee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnille on määritelty tulos- ja prosessi-indikaattorit, joiden perusteella HYTE-kerroin määrittyy. Rahoitus jaetaan aluksi väestömäärän perusteella ja vuodesta 2026 alkaen indikaattoreihin perustuen.

Suunnitelmavuosien 2023 – 2024 valtionosuudet on arvioitu kokonaistasolla varovaisesti alakanttiin.

Vuoden 2022 MTA4/2022 luvussa on mukana syksyllä 2022 maksettu vuoden 2021 valtionosuuden korjaus 263 000 euroa. Suunnitelmavuosien valtionosuusarviot on tehty yhteensäluvun tasolla.

1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	MTA 4/2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Kunnan peruspalv.vos	25 917	26 476	27 471	12 950		
Siitä: Verotuloihin perust. vos tasaus	-6 102	6 547	6 533	4 480		
Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	-1 484	-1 291	-1028	-1 290		
Harkinnanvar. vos korotus	700					
Verotulomenetysten kompensaatio	4 888	5 462	5 437	1 820		
Yhteensä	23 918	24 100	25 408	9 000	8 600	8 600

Kuntastrategia

Menestyvä Hämeenkyrö 2030 kuntastrategia

Talousarvion ja sen tavoitteiden valmistelun pohjana on vielä ollut keväällä 2018 hyväksytty kuntastrategia Menestyvä Hämeenkyrö 2030.

Strategisia painopistealueita on kolme ja kullakin on avaintavoitteita. Näiden pohjalta on laadittu talousarvion tavoitteet, jotka valtuusto talousarviokirjassa hyväksyy. Kaikille palvelualueille on asetettu tavoitteet kaikissa kolmessa kuntastrategian strategisessa päämäärässä. Palvelujohtajien tehtävänä on huolehtia päämäärien toteutumisesta palvelualueella.

Painopiste Hyvinvoiva hämeenkyröläinen tarkoittaa asiakasnäkökulmaa

Avaintavoitteina ovat:

- Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä eriarvoistumisen ehkäiseminen
- Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen
- Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen
- Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä
- Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Hyvinvoinnin tavoitteita asetetaan myös hyvinvointikertomuksessa ja siinä niistä myös raportoidaan vuosittain.

Painopiste Ohittamaton Hämeenkyrö tarkoittaa elinkeinonäkökulmaa

Avaintavoitteina ohittamattomat elinkeinopalvelut ja ohittamattomat asumispalvelut.

Painopiste Pirkanmaan vihreä helmi tarkoittaa kestävyysnäkökulmaa

Avaintavoitteina kestävän kehityksen toteuttaminen sekä kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa.

Strategian päivitys

Hämeenkyrön kuntastrategian päivitysprosessi tapahtuu samaan aikaan talousarvioprosessin kanssa. Uudistetun strategian mukaisia tavoitteita ei voitu ottaa mukaan talousarvioon. Ensi vuonna tehtävässä muutostalousarviossa voidaan muuttaa tavoitteita vastaamaan paremmin uudistettu strategia.

Hyvinvointi

Hämeenkyrön hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin keväällä 2021. Sen tavoitteet koskevat valtuustokautta 2021 - 2025. Väestön hyvinvoinnin tilasta ja tavoitteiden toimeenpanon etenemisestä raportoidaan valtuustolle vuosittain hyvinvoinnin vuosiraportissa sekä osana palvelualueiden toimesta osavuosisikatsauksissa.

Vuonna 2023 hyvinvointityötä kehitetään paljon. Sosiaali- ja terveystalouden siirtyessä hyvinvointialueelle, korostuu kuntalain mukainen hyvinvoinnin edistämisen tehtäviä. Hämeenkyrössä aloittaa 1.12.2022 kokopäiväinen hyvinvointikoordinaattori, jonka tehtäviin kuuluu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoimisen lisäksi ehkäisevän päihdetyön kuntakoordinoimista sekä yhteistyö järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa. Lisäksi toimintamalleja luodaan eri ikäisten elintapaohjaukseen, liikuntaneuvontaan sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn.

Kulttuurihyvinvointi on osa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä ja siihen on valmisteilla alueellinen kulttuurihyvinvoinnin palvelutarjotin osana KUPPI-hanketta (kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla, 31.10.2023 saakka), jossa Hämeenkyrö on mukana.

Hyvinvointiryhmän kokoonpano uudistetaan. Ryhmän toimintaa koordinoi hyvinvointikoordinaattori ja puheenjohtajana toimii sivistysjohtaja. On tarkoitus, että ryhmään kuuluu jäseniä myös hyvinvointialueelta yhteistyön takaamiseksi. Hyvinvointiryhmälle on suunnitelmassa alatyöryhmiä, jotta nykyiset toimintamallit esimerkiksi lasten- ja perheiden hyvinvoinnin, oppilashuollon, ikäihmisten sekä työikäisten hyvinvoinnin edistämiseksi jatkuvat yhdessä hyvinvointialueen kanssa sujuvasti.

Kunnille otetaan käyttöön vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnille on määritelty tulos- ja prosessi-indikaattorit, joiden perusteella HYTE-kerroin määrittyy. Hämeenkyrön laajassa hyvinvointikertomuksessa- ja suunnitelmassa on huomioitu HYTE-indikaattoreita tavoitteiden määrittelyssä. Lisäksi on tulossa vielä kulttuurihyvinvoinnin indikaattori. Rahoitus jaetaan aluksi väestömäärän perusteella ja vuodesta 2026 alkaen indikaattoreihin perustuen.

Hinku ilmastonmuutostavoitteet

Hämeenkyrön kunta on vuodesta 2017 alkaen kuulunut Hinkufoorumiin eli kunta on asettanut päästövähennystavoitteen 80 % vuoden 2007 tasolta vuoteen 2030 mennessä.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2020 Hämeenkyrön ilmasto-ohjelman. Se on niin sanottu tiekartta, jota täydennetään vuosittain talousarviota laadittaessa tarkemmilla tavoitteilla ja toimenpiteillä.

Ilmasto-ohjelma konkretisoi ja perustelee strategian päämäärää Pirkanmaan vihreä helmi. Ilmasto-ohjelma antaa suuntaviivat eli askelmerkit kunnan vuosittaisten tarkkojen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelulle talousarviota valmisteltaessa.

Ilmasto-ohjelmassa tavoitteet on jaettu kolmeen kategoriaan

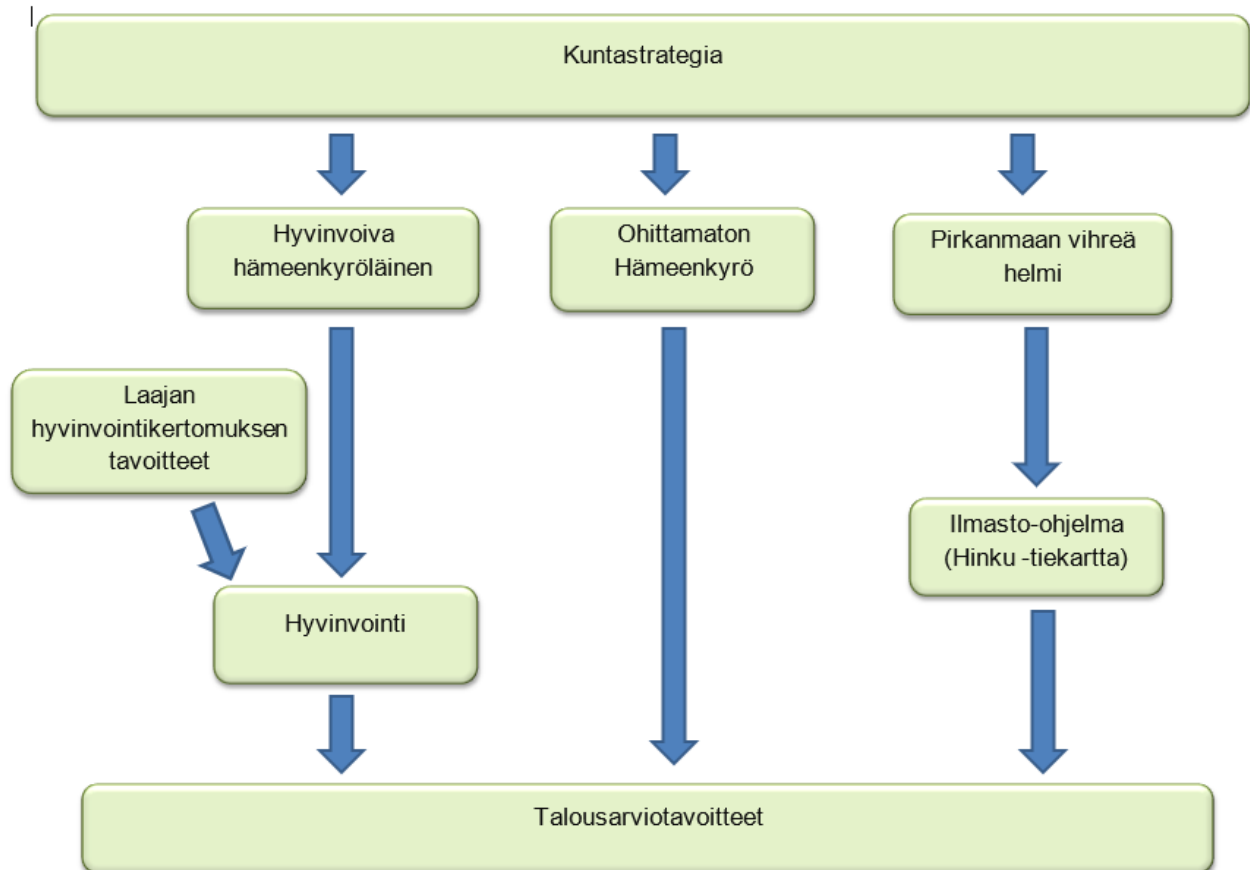
- liikkumisen ja liikenteen kestävyys tavoitteet
- rakentamisen, asumisen ja energiankäytön hiilijalanjälkitavoitteet
- maaseutumaisen asumisen tavoitteet

Kunnan ilmastotavoitteet voi kiteyttää sanoihin Kestävä Hämeenkyrö. Hämeenkyrön kunta on valinnut toimintatavakseen kestävyys kaikkien toiminnassa. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä.

Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävän elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.

Talousarvion tavoitteet

Talousarvion tavoitteet tulevat kuntastrategiasta. Tavoitteita tulee myös ilmasto-ohjelmasta ja hyvinvointikertomuksesta

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma tehdään erillisenä asiakirjana. Siinä on tarkempia tietoja henkilöstöstä ja se sisältää myös koulutus- ja työhyvinvointisuunnitelman.

Vakanssirekisteri

Kunnassa on käytössä vakanssirekisteri. Se otettiin käyttöön hallituksen päätöksellä 16.6.2014. Vakanssirekisteriä käytetään palvelussuhteiden lähtökohtana siten, että jokaisella vakituksella toimella tai viralla on vakanssinumero. Muutokset vakansseihin tehdään talousarviossa. Vakanssit täytetään talousarvion määrärahojen puitteissa. Mikäli vakanssin hoitaja jää virka- tai työvapaalle, sijainen kiinnitetään vakanssille. Vakanssirekisteriä päivitetään henkilöstösuunnitelman perusteella tehtävillä lisäyksillä ja vähennyksillä. Henkilöstä määräaikainen, palkkatuki-, oppisopimus-, harjoittelu-, siviilipalvelus- ja suojatyötä tekevä henkilöstö ei ole vakanssijärjestelmän piirissä. Vakanssi voi kuitenkin olla täytetty määräaikaisesti sijaisuuden vuoksi. Vakanssirekisterijärjestelmän toimivuutta ja uudistamistarpeita arvioidaan vuonna 2023.

Vakanssit palvelualueittain

Alla olevassa taulukossa on esitetty palvelualueilla olevat vakanssit lukumäärittäin. Jäljempänä esitetyt vakanssilisäykset lisäävät ja vähentävät taulukossa esitettyjä vakanssimääriä.

Palvelualue	vakanssien lukumäärä
Hallintopalvelut	16
Perusturvapalvelut	262
Sivistyspalvelut	272
Elinympäristöpalvelut (sis.vesihuoltolaitos)	101
Kaikki yhteensä	651

Vakanssien muutokset

Uudet vakanssit 2023

Hallintopalvelut: Ei vakanssiesityksiä

Sivistyspalvelut: Nuoriso-ohjaaja, kustannusvaikutus 36 000 euroa
Kulttuurikoordinaattori, kustannusvaikutus 45 000 euroa 10 kk ajalta

Elinympäristöpalvelut: Ei vakanssiesityksiä

Vakanssien lakkautukset, siirrot ja muut muutokset 2023

Hallintopalvelut	Lakkautetaan seuraavat vakanssit: Palkkasihteerin vakanssi (1005) Palkkasihteerin vakanssi (1014) Palvelusihteerin vakanssi (1018)
Perusturvapalvelut	Palvelualueen henkilöstö siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Yksittäisiä tehtäviä siirtyy edelleen tukipalvelutoimintoja tuottaviin yhtiöihin.
Sivistyspalvelut	Opetustoimen koulupsykologi ja koulukuraattorit siirtyvät Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen. Lastenhoitajan toimi, 4 kpl muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi (vak. nrot 6008, 4064, 4122 ja 4073), kustannusvaikutus noin 10 000 euroa. Kasvatustoiminnan ohjaajan virka lakkautetaan ja vakanssipohja muutetaan koulunkäynnin ohjaajaksi toimeksi (vak.nro 6023), ei kustannusvaikutusta Lakkautetaan seuraavat virat ja vakanssit (virkasuhteet lakkautuvat 31.12.2022): Varhaiskasvatusyksikön päällikkö (vak.nro 4033) Esiluokanopettajan virka 8 kpl (vak.nrot 4800, 4801,4802,4803,4805,4806,4807,4808) Kansalaisopisto rehtorin virka (vak.nro 4900) Kansalaisopiston opettaja virka, 2 kpl (vak.nrot 4901, 4903) (Kansalaisopiston) Taideaineiden opettajan virka (vak.nro 4902) Kansalaisopiston toimistonhoitajan toimi (vak.nro 4019)
Elinympäristöpalvelut	Terveyskeskuksen ateriapalvelujen sekä osa työllisyyspalvelujen henkilöstöstä siirtyy hyvinvointialueelle. Siirtyvä ateria- ja puhtauspalveluhenkilöstö siirtyy edelleen Pirkanmaan Voimian palvelukseen.

Virkojen perustamisesta ja lakkauttamisista päättää kunnanhallitus hallintosäännön mukaisesti. Hyvinvointialueelle siirtyvän henkilöstön osalta virkojen lakkauttamiset tuodaan hallituksen käsittelyyn alkuvuonna 2023. Henkilöstön siirtosopimus ja silloinen henkilöstöluetelo on käsitelty ja hyväksytty kunnanhallituksessa 19.9.2022. Tietoja tarkennetaan aina 31.12.2022 saakka.

Suunnitelmakaudelle 2024–2025 ei esitettyjä vakanssi- tai nimikemuutoksia.

Eläköityminen ja muut toimet

Kevan ennusteen mukaan eläkkeelle siirtyy noin kaksikymmentä työntekijää vuodessa (ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt). Käytännössä määrä on kuitenkin jäänyt vuosittain hiukan Kevan arvioiden

alapuolelle. Tehtävien vapautuessa selvitetään ennen ulkopuolista rekrytointia mahdollisuus hoitaa tehtävä ilman uuden työntekijän palkkaamista. Vuoden 2023 alusta lähtien olemassa olevien vapautuvien vakanssien täyttäminen käsitellään palvelualueilla palvelujohtajan johdolla. Palvelualueet toimivat täytoiissa määrärahojensa puitteissa.

Tehtävien vapautuessa selvitetään mahdollisuudet toiminnallisiin uudistuksiin tuottavuuden parantamiseksi.

Kuntakonserni

Kuntakonserni 2023 muodostuu seuraavista tytäryhteisöistä ja osakkuusyhteisöistä:

Hämeenkyrön kunnan tytäryhteisöt ja omistusosuus:

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	65,5 %
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	100 %
Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo Oy	100 %
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	100 %
Hämeenkyrön Vesi Oy	50 %
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	100 %

Yhtiöiden toiminta

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy ja Kiinteistö Oy Hämeenkyrö Jokimetsä ovat vuokratiloyhtiöitä, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:llä on myös asuntoja erityisryhmille
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut hoiti kunnan yrityspalvelu- ja matkailuasioita vuoden 2022 alkuun asti. Yhtiön lopetustoimet olivat käynnissä talousarvion laadinnan aikana.
- Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo ylläpitää Puronsuun alueella olevaa kiinteistöä, josta kunta on vuokrannut osan tiloista ulkopuolisille toimijoille ja osassa kiinteistöä ylläpitää palvelutoimintaa. Kiinteistössä on Työpaja, työkeskus ja kierrätyskeskus.
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy ylläpitää jäähallia Kyröskoskella.
- Hämeenkyrön Vesi Oy on Sastamalan kaupungin kanssa yhteinen yhtiö, joka toimittaa vettä Sastamalaan. Yhtiöllä on vedenpumppaamo Ulvaanharjulla.
- Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö omistaa Kotorinteen kiinteistöt ja veteraanitalon, asunnot on vuokrattu kunnalle.

Tavoitteet konserniyhteisöille

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohje hyväksyttiin vuoden 2018 aikana. Konserniohjeessa määritellään omistajaohjauksen periaatteet ja käytännön toteutus.

Konserniyhtiöt raportoivat kunnalle tavoitteiden toteutumisesta osavuositarkastuksissa.

Konsernin tavoitteet ovat samassa taulukossa, kaikki tavoitteet eivät koske kaikkia yhtiöitä.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoitetaulukoissa on esitetty avaintavoitteen mukainen konkreettinen tavoite sekä tavoitetaso ja mittari. Tavoitteen toteutuminen raportoidaan osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	vastuuhenkilö
Konserniyhtiöt toteuttavat kuntastrategian tavoitteita	Tavoitetaso: kunnan asettamat strategian mukaiset tavoitteet käsitellään yhtiön hallituksessa ja yhtiö laatii omat yksityiskohtaiset tavoitteensa. Yhtiöllä pitää olla vähintään kolme kunnan tavoitteista johdettua omaa tavoitetta. Mittari: Tavoitteet on määriteltä vuodel alussa ja toteutuminen käsitellään vuoden 2023 toimintakertomuksessa. Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:n oma uusi strategia on hyvä esimerkki muille yhtiöille.	Talous- ja hallintojohtaja ohjeistaa yhtiöt ja pyytää raportit. Vastuu toteutuksesta on yhtiöllä.

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat asumispalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Valmistelussa olevan vuokratalon rakentaminen alkaa annetun omistajaohjauksen mukaisesti.	Tavoitetaso: Osavuosikatsauksessa selostetaan toteutumisen eteneminen. Lopputulos toimintakertomuksessa. Mittari: Hanke toteutuu.	Vuokratatoyhtiö
Kaikki kunnalliset vuokra-asunnot ovat selkeästi haetavissa	Tavoitetaso: vapaat asunnot ovat helposti löydettävissä Mittari: vapaiden asuntojen esittely kunnan sivuilla	Isännöitsijät

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävä kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Toteutetaan Kestävä Hämeenkyrö -tavoitetta. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.	Tavoitetaso: Yhtiöt arvioivat onko niiden talous kestäväällä tasolla suhteessa tulossa oleviin tarpeisiin. Mittari: Määrittely ohjaa toimintaa ja toimenpiteet todetaan osavuosisikatsauksissa ja toimintakertomuksessa	Yhtiöt vastuussa.
Toiminta on ympäristö vastuullista	Tavoitetaso: energian ja polttoaineiden säästö kuntien energiatehokkuuden toimintasuunnitelman KETS mukaisesti. Mittari: Energiatehokkuus kasvaa ja fossiilisen energian osuus vähenee. Tulokset osoitetaan toimintakertomuksessa	Yhtiöt raportointivastuussa toiminnasta. Tavoitteet ja ohjaus kunnasta.

Kokonaistalouden näkökulma

Kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta määrätään Kuntalain 110 §:ssä. Talousarviossa hyväksytään kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja konsernit toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä on katettava enintään neljän vuoden kuluessa.

Talousarvion käyttötalousosassa määrärahat myönnetään vastuualueille. Niille hyväksytään myös toiminnalliset tavoitteet.

Tuloslaskelman keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelmapoistot.

Investointiossa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään poistosuunnitelman piiriin kuuluvat eli ns. aktivoitavat hankintamenot.

Rahoitussuunnitelmalla osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan.

Vuonna 2023 talousarvio on monella tavalla erilainen kuin aiemmin. Toimintakate pienenee 61,8 milj. eurosta 23,8 milj. euroon eli jopa 38 milj. euroa, joka merkitsee 61 % pienemistä. Toimintakate pienenee 2000-lukua edeltävälle tasolle. Vastaavasti verorahoitus pienenee 66,2 milj. eurosta 32 milj. euroon eli 34,2 milj. euroa, joka merkitsee 52 % pienemistä. Jos lopullisessa toteutumassa toimintakate pienenee verorahoitusta enemmän, kunnan taloudellinen tilanne paranee. Toimintakate ei saisi vuoden 2023 aikana kasvaa ja verorahoituksen tulisi toteutua ennakoidulla tavalla.

Alla olevassa tuloslaskelmassa MTA 4 2022 -luku tarkoittaa valtuustolle 12.12.2022 hyväksyttäväksi esitettävää muutostalousarviota.

Tuloslaskelma

1 000 euroa	TP 2021	alkup. TA 2022	MTA 4/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	14 458	11 504	12 733	9 245		
Toimintakulut	-74 506	-73 401	-75 155	32 857		
Valmistus omaan käyttöön	45	54	54	10		
Toimintakate	-60 003	-61 843	-62 369	-23 602	-25 200	-26 000
Verotulot	40 803	40 750	42 500	23 000	22 300	22 500
Valtionosuudet	23 918	24 100	25 350	9 000	8 600	8 600
Rahoitustuotot ja -kulut yht.						
Korkotuotot	4	50	5	10	10	10
Muut rahoitustuotot	274	300	280	300	300	300
Korkokulut	-624	-600	-650	-650	-600	-600
Muut rahoituskulut	-21	-50	-50	-10	-10	-10
Vuosikate	4 352	2 707	5 066	8 048	5 400	4 800
Poistot ja arvonalentumiset	-5 290	-5 000	-5 250	-5 300	-5 200	-5 100
Tilikauden tulos	-938	-2 293	-184	2 748	200	-300
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	77	77	77	77	77	77
Tilikauden yli/ali-jäämä	-861	-2 216	-107	2 825	277	-223

Tuloslaskelma sitovuus

Tuloslaskelman sitovia euroja ovat toimintakate, verotulot, valtionosuudet, rahoitus- ja korkokulujen ja -tuottojen netto.

Tuloslaskelman 2022 analysointi

Tuloslaskelma osoittaa sen, riittääkö tulorahoitus palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin rahoitusmenoihin ja poistoihin. Vakaan taloudenhoidon perusta on se, että toiminnan menot sopeutetaan tuloihin.

Kunnan talous on tasapainossa jos

- vuosikate on positiivinen sekä vähintään poistojen suuruinen ja
- sillä ei ole taseessa alijäämää eikä sitä kerry suunnitelmavuosiinakaan
- velkamäärä on kohtuullinen ja pystytään hoitamaan tulorahoituksella.

Hämeenkyrön taloussuunnitelma on tasapainossa suunnitelmakautena.

Toimintakate, ulkoiset menot ja tulot**Toimintakate**

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on kunnan tuloslaskelmassa aina miinusmerkkinen.

Toimintakate on 23,7 milj. euroa. Sitä ei kannata verrata ennen hyvinvointialueen toteutusta oleviin toimintakatteisiin.

Korkotulot ja -menot

Rahoitustuottoja ovat korkotuotot antolainoista, kuntayhtymien peruspääomista ja kunnan maksuliikennetileiltä. Korkokuluja ovat lainojen korot ja viivästyskorot. Korkokulut ovat kasvaneet.

Korkotuottoja arvioidaan olevan 10 000 euroa. Korkokuluihin arvioidaan 650 000 euroa. Ne ovat vieraan pääoman korkoja. Kunnalla on vuoden 2022 lopussa lainaa noin 43 milj. euroa. Vuoden aikana lainoja on maksettu lyhennysohjelmien mukaisesti.

Korkokulut on arvioitu todenmukaisesti. Korkotason nouseminen on suojauksesta huolimatta merkittävä riski kunnan toiminnassa.

Pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois lainaohjelmien mukaisesti ja lyhytaikaista rahoitusta tarvitaan aiempia vuosia pienempi määrä eli kokonaislainamäärä pienenee.

Rahoitustulot ja menot

Rahoitustuloja ovat kuntayhtymien peruspääomien korot, osinkotulot ja sijoitusten myyntivoitot. Rahoitustulojen arvioidaan olevan 300 000 euroa.

Rahoitusmenoja ovat sijoitusomaisuuden myyntitappiot ja omaisuudenhoidon menot. Rahoitusmenoja on arvioitu 10 000 euroa.

Vuosikate

1 000 euroa	TP 2021	MTA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	4 352	5 066	8 048	5 400	4 800

Vuosikate eli kunnan rahoitustulos ilmoittaa sen, riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Jos vuosikate on poistojen suuruinen, kunnan talous on tuloslaskelman valossa tasapainossa. Vuosikate on poistojen määrää pienempi.

Poistot

Poistot ovat kunnan omaisuuden jaksettua vuosikuluja. Vuoden 2022 poistoiksi on arvioitu 5,3 milj. euroa. Poistojen määrä on pysynyt samalla tasolla.

Poistoero

Poistoero tuloslaskelmaan tulee siitä, että investointi on rahoitettu varauksella.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos kertoo tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotuksen. Positiivinen tulos lisää kunnan vapaata pääomaa ja negatiivinen tulos syö sitä. Positiivisesta tuloksesta on mahdollisuus tehdä varauksia. Tässä suunnitelmassa tilikauden tulos on positiivinen vuosina 2023 ja 2024.

1 000 euroa	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Tilikauden yli/alijäämä	-938	-977	2 748	200	-300

Alijäämän kattamisvelvoite

Kuntalain 110 §:ään sisältyy alijäämän kattamisvelvollisuus eli taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena. Kunnan on taloussuunnitelman yhteydessä päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla kattamaton alijäämä katetaan.

Valtuuston hyväksyi sopeuttamisohjelman alkuvuonna 2022 ja sitä on noudatettu talousarvion 2023 laadinnassa.

Vuoden 2021 lopussa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää on 82 000 euroa.

Alla olevassa rahoituslaskelmassa MTA 4 2022 -luku tarkoittaa valtuustolle 12.12.2022 hyväksyttäväksi esitettävää muutostalousarviota.

Rahoituslaskelma

1 000 euroa	alkup. TA 2022	MTA 4/2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 707	5 066	8 048	5 400	4 800
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-50	-90	-250	-250	-250
Investointimenot	-4 332	-4 537	- 5 252	- 4 875	-4 390
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	100	250	250	250	250
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 575	689	2 523	475	260
Antolainauksen muutos					
Antolainasaamisten lisäys	0				
Antolainasaamisten vähennykset	14	24	14	14	14
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 300	4 500	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 700	-1 700	-2 300	-400	-300
Lyhytaikaisen lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos					
Saamisten muutos					
Korottomien velkojen muutos					
Rahoituksen rahavirta	3 614	2 824	-2 286	- 386	-286
Rahavarojen muutos	2 039	3 513	237	89	-26

Rahoituslaskelman eurot ovat valtuustotasolla sitovia.

Rahoituslaskelman avulla tarkastellaan tilikauden toiminnan rahoitusta. Rahoituslaskelmassa esitetään tulorahoituksen ja investointien määrät sekä rahoitustoiminnan muutosten määrä. Näiden summa osoittaa kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Varsinainen toiminta ja investoinnit

Vuosikate tulee tuloslaskelmasta ja investointien määrä talousarvion investointiosasta. Investointien nettomenot ovat 5,2 milj. euroa.

Rahoitustoiminta

Antolainoja ovat kunnan muille yhteisöille antamat lainat. Lainansaaja maksaa lainasta korkoa ja lyhentää lainaa lyhennyssuunnitelman mukaisesti.

Lainakannan muutokset ovat kunnan vieraan pääoman muutoksia, eli kunnan itse ottamia lainoja. Lainoja lyhennetään ja uutta lainaa otetaan samaan aikaan. Kunta on hoitanut rahoituksen pitkäaikaisilla lainoilla ja kuntatodistusohjelmalla. Kunnan isoin laina on 20 milj. euron kertalyhenteinen laina. Se ei eräänny vielä suunnitelmakaudella.

Lainasalkusta pidetään suojattuna yli puolet.

Suunnitelmavuosina otettava lainamäärä merkitään rahoituslaskelmaan valmiiksi. Suunnitelman mukaisesti lainamäärä pienenee.

Velan määrän kehitys

vuoden lopussa	2021	2022	2023	2024	2025
Lainamäärä yhteensä milj. euroa	46	43	41,5	41	41
Lainamäärä/asukas euroa	4 463	4 252	4 029	3 990	3 961

Vanhoja lainoja lyhennetään lainaohjelmien mukaisesti. Suunnitelmavuonna on mahdollisuus ja aikomus lyhentää lainoja myös nopeutettuun tahtiin.

Suunnitelmavuodet 2024 - 2025**Verotulot**

Kunta voi vaikuttaa verotulojen määrään tulo- ja kiinteistöveroprosenteilla. Verotuloarviot on tehty Kuntaliiton laskelman perusteella.

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arviointiin liittyy epävarmuustekijöitä. Valtionosuuksien osana maksettava verotulojen taseus on merkittävä tuloerä.

Toimintakate

Toimintakatteeseen on laskettu maltillinen kasvu suunnitelmavuosille.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on ylijäämäinen kahtena seuraavana vuonna ja alijäämäinen viimeisenä suunnitteluvuonna.

Investoinnit

Investointimenojen pahin suma on hellittänyt ja suurimmat palvelutuotannon investoinnit on saatu tehdyksi. Investointimenot pyritään pitämään poistoja pienempinä.

Lainamäärä

Suunnitelmakautena kunnan lainamäärä pienenee. Koron nousun riski on hallittu koronvaihtosopimusten avulla. Lainasalkusta pidetään suojattuna suurin osa.

Talouden tasapainotus

Kuntalain 110 § määrää tasapainotusvelvoitteen:

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain 118 § määrää arviointimenettelyn erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevalle kunnalle. Kunta joutuu arviointimenettelyn piiriin, ellei kunta ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Lisäksi arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin luvut täyttävät tietyt raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuonna.

Kunta on tehnyt talouden sopeuttamisohjelma ja noudattaa sitä. Talous on tasapainossa suunnitelmakaudella.

Käyttötalous

HALLINTOPALVELUT	SIVISTYSPALVELUT	ELINympÄRISTÖ-PALVELUT
Kunnanhallitus . Toimielimet ja johto . Hallinnon tukipalvelut	Sivistyslautakunta . Hallinto- ja toimistopalvelut . Esi- ja perusopetus . Lukiokoulutus . Vapaa-aikapalvelut . Varhaiskasvatus	Elinympäristölautakunta . Hallinto- ja toimistopalvelut . Tilapalvelut . Ateria- ja puhtauspalvelut . Yhdyskuntatekniikka . Ympäristöpalvelut . Elinkeinopalvelut . Vesihuoltolaitos

Käyttötalousosan sitovuus

Käyttötalousosan sitovuus valtuustolle on palvelualuekohtaiset nettomenot. Lautakunnat jakavat määrärahat käyttösunnitelmissa vastuualueille. Lautakunnat saavat päättää vuoden aikana vastuualuekohtaisista määrärahamuutoksista.

Talousarviokirjassa on vastuualuekohtaiset luvut valmiina, ne hyväksytään kuitenkin lopullisesti toimielinten hyväksymissä käyttösuunnitelmissa.

Talousarvion seuranta

Valtuustolle esitetään osavuosikatsaus kaksi kertaa vuodessa. Katsaus sisältää talouden ja toiminnan raportin. Osavuosikatsauksista toinen sisältää myös konserniyhtiöiden raportit. Kunnanhallitukselle kootaan taloustaulukot kuukausittain.

Palvelualueet seuraavat taloutta ja toimintaa jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan välittömästi. Johtoryhmä käy talouden taulukot läpi kuukausittain.

Talousarviossa on vastuualueittain tilivelvolliset vastuuhenkilöt, jotka vastaavat seurannasta oman vastuualueensa osalta. Tilivelvollisia ovat palvelujohtajat ja vastuualueiden esimiehet. Palvelualueittaisesta seurannasta vastaavat palvelujohtajat.

Toimintakertomuksessa raportoidaan koko vuoden toteutuminen.

Alla olevassa taulukossa sekä palvelu- ja vastuualueiden eurotaulukkoissa MTA 4 2022 - luku tarkoittaa valtuustolle 12.12.2022 hyväksyttäväksi esitettävää muutostalousarviota.

Talousarvion käyttötalousosan yhdistelmä palvelualueittain

1 000 euroa	TP 2021	alkup. TA 2022	MTA3 2022	MTA4 2022	TA 2023
HALLINTOPALVELUT					
Menot	4 212	4 242	4 376	4 376	4 104
Tulot	637	835	830	830	504
Netto	3 575	3 407	3 546	3 546	3 600
PERUSTURVAPALVELUT					
Menot	46 495	44 362	44 296	45 196	
Tulot	10 360	7 588	7 588	8 488	
Netto	36 134	36 773	36 707	36 707	
SIVISTYSPALVELUT					
Menot	23 448	23 372	23 477	23 477	23 606
Tulot	1 383	1 031	1 086	1 086	1 100
Netto	22 064	22 340	22 392	22 392	22 506
ELINympäristöPALVELUT					
Menot	8 748	10 328	10 416	10 837	10 403
Tulot	9 775	10 096	10 345	10 345	12 198
Netto	+1 027	232	72	493	+1 795
HÄMEENKYRÖN VESIHUOLTOLAITOS					
Menot	1 456	1 279	1 280	1 430	1 550
Tulot	2 199	2 189	2 199	2 199	2 259
Nettotulo	+743	910	+918	+768	+709
YHTEENSÄ					
Menot	84 357	83 582	83 846	85 317	39 663
Tulot	24 354	21 739	22 048	22 948	16 061
Netto	60 003	61 843	61 798	62 369	23 602

Yhteiset tavoitteet

Sote-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Uutena työnä kunnalle tulee yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyön muodot muotoutuvat tulevien vuosien aikana.

Ilmastomuutos on monivaikutteinen ja pitkäkestoinen vääjäämätön tosiasia, joka ei kohdistu tarkasti yhteen vuoteen tai ajankohtaan mutta on asia, joka kunnan on otettava huomioon toiminnassaan. Muutokseen on varauduttava ja on osoitettava, että muutosta torjutaan ja lievennetään.

Talouden sopeuttaminen jatkuu hyvästä talousarviovuodesta 2023 huolimatta. Hyvä vuosi on lyhytaikainen ilo ja tämän hyvän vuoden talouden aikaansaannoksilla pitää elää monta tulevaa vuotta.

Yllä mainitut asiat tulevat esiin kunnan yhteisissä tavoitteissa.

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Varmistaa hyvinvointityön jatkuminen hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä	Tavoitetaso: Hyvinvointityön edistämisen työnjako kunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Aikaansaadaan toimivat yhdyspinnat. Mittari: Hyvinvointityön työnjako ja seurantamittarit on määritetty.	Johtoryhmä vastaa hyvinvoinnin johtoryhmänä. Hyvinvointikoordinaattori valmistelee asian.
Vaikuttamistoimielinten kautta tapahtuvan osallistumisen lisääminen	Tavoitetaso: Vaikuttamistoimielin kokee pystyvänsä vaikuttamaan asioihin. Vuoden aikana listataan vaikuttamiskeinot. Mittari: Kysytään kommentit vaikuttamistoimielimiltä eli kokevatko voivansa vaikuttaa ja ovatko keinot riittävät	Vaikuttamistoimielinten sihteerit

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Korkealaatuiset kuntapalvelut Fiksulla kuntatyöllä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Hyvinvoiva työyhteisö. Toteutetaan henkilöstökysely joka toinen vuosi. Joka toinen vuosi toteutetaan kyselyn perusteella määritellyjä kehittämiskohteita.	Tavoitetaso: Työyhteisö pysyy toimintakykyisenä ja hyvinvoivana myös muuttuvassa tilanteessa. Määritellään kehittämiskohteet ja toteutetaan ne. Kyselyn tulokset valmistuvat vasta talousarvion hyväksymisen jälkeen, joten kohteita ei vielä ole. Mittari: Kyselyn perusteella määritellään vähintään 4 koko kunnan tasoista kehittämistoimenpidettä.	Henkilöstöpäällikkö vastaa raportoinnista. Vastuu hyvinvoivasta työyhteisöstä on kaikilla.

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Toteutetaan kestävää kehitystä

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kunta on valinnut toimintatavakseen kestävyyden kaikessa toiminnassa. Toimintamme on taloudellisesti, toiminnallisesti, sosiaalisesti kestävä ja siten myös ympäristöllisesti kestävä. Kunta tukee myös asukkaitaan löytämään kestävä elämäntavan mahdollisuuksia omassa elämässään.	Tavoite: Kaikki palvelualueet toteuttavat Astetta alemmas -kampanjan keinoja. Mittari: Käytetyt keinot ja niiden vaikutus	Johtoryhmä (=Hinku-työryhmä), raportointi palvelualueittain osavuosisikatsauksissa

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Järjestetään palvelut taloudellisesti kestäväällä tavalla	Tavoite: Sopeuttamisohjelman toteutuksen vaatimat päätökset saadaan tehdyksi ja toimeenpannuiksi. Mittari: sopeuttamisohjelman toteutuminen	kunnanjohtaja ja johtoryhmä

Hallintopalvelut

**Palvelujohtaja
Toimielimet/lautakunta**

**talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta
valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja
vaaliviranomaiset**

Sopeutusohjelma

	2023 alkuperäinen	2023 talousarviossa	
Hallinto- ja toimistopalvelut	50 000	0	
Hallinnon tukipalvelutiimin perustaminen sote-uudistuksen yhteydessä, keskitetyt toimistopalvelut			Eurosäästöä ei voinut kohdentaa millekään palvelualueelle. Tukipalvelutiimistä on tehty hallitukselle erillinen selvitys. Hallitus totesi asian loppuunkäsittelyksi ja sopeuttamisohjelman säästötavoite toteutetaan nykyisen organisaation puitteissa sopeuttamisohjelmassa mainittua aikataulua pidemmällä ajalla hallitusti.
Osallistuvan budjetoinnin raha pois			Toteutettiin vuonna 2022 ja koskee myös vuosia 2023 ja 2024
Kiinteistöverot			
Kiinteistöveroselvitys kiinteistöveropohjan kasvattamiseksi, lopullinen lisätulovaikutus 300.000 - 400.000 €/v.	0	0	Selvitys on käynnissä. Vuonna 2022 tehtiin rekisterien vertailu, maastotyöt alkoivat lokakuussa 2022. Kiinteistöverotuottoihin arvioidaan vuodelle 2023 pieni korotus. Työ etenee suunnitellusti.
Demokratia	3 000	3 000	Kokouskuluja on vähennetty 3 000 eurolla. Säästö saadaan pitämällä osa koulutuksista /seminaareista teamsiin välityksellä ja valtuusto kokoontuu yhden kokouksen ilman kokouspalkkioita.
Yhteensä	53 000	3 000	

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2021	MTA3/2022	MTA4/2022	TA 2023
Menot	4 211 500	4 376 100	4 376 100	4 103 600
Tulot	636 700	830 400	830 400	504 000
Netto	3 574 800	3 545 700	3 545 700	3 599 600

Toimintaympäristön isoin muutos on hyvinvointialueen toiminnan alkaminen vuoden 2023 alusta. Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö on iso työ ja koskee koko kuntaa.

Toimintaa kehitetään edellisvuosien tapaan ottamalla käyttöön uusia ohjelmia ja uudistamalla nykyisiä ohjelmia esim riskienhallintaohjelman saaminen käyttöön täysimääräisesti koko organisaatiossa, sähköinen arkisto ja intranetin uudistus. Vuoden alusta otetaan käyttöön kunnan graafinen ohjeistus.

Hallituksen tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Rakentava ratkaisuhakuinen ja kuntastrategiaa toteuttava päätöksentekokulttuuri

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Vahva omistajaohjaus	Tavoitetaso: vuorovaikutuksen lisääminen yhtiöiden toimitusjohtajien ja hallitusten kanssa, edellisenä vuonna aloitettuja koko hallitusten tapaamisia jatketaan Mittari: hallituksen palaute omistajaohjauksen ja tiedonsaannin toimivuudesta	kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja
Vakanssijärjestelmän päivitys toimivammaksi ja henkilökuntamäärää paremmin ohjaavaksi	Tavoite: aikaansaada selkeä, ja käytännössä toimiva vakanssijärjestelmä Mittari: Päivitystyö ja päätös asiasta saadaan tehdyksi vuoden aikana	henkilöstöpäällikkö

Toimielimet ja johto

talous- ja hallintojohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	2 243 500	2 135 100	2 135 100	1 546 200
Tulot	22 600	36 000	36 000	13 500
Netto	2 220 900	2 099 100	2 099 100	1 532 700

Vastuualueella on määrärahat valtuustolle, hallitukselle, tarkastuslautakunnalle, kunnanjohtajalle, talousjohtajalle ja vaaleille sekä yhteistoiminnalle

Määrärahavarauksia

- 7 valtuuston kokousta
- 26 hallituksen kokousta
- määräraha eduskuntavaalien hoitamiseen

Vastuualueen määrärahoista maksetaan nämä yhteistoiminnan kulut

- Kuntaliitto 30 000 euroa
- Pirkanmaan liitto 67 000 euroa
- Joutsenten Reitti 41 000 euroa
- osuus Sastamalan koulutuskuntayhtymän kehittämisyksiköstä 40 000 euroa
- maaseutuelinkeinoviranomaistoiminta 57 000 euroa
- verotuskustannukset 260 000 euroa
- joukkoliikenne, palveluliikenne, Hämeenkyrölippu ja nuorisolippu 90 000 euroa
- löytöeläimet 11 000 euroa

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstöpäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	1 968 000	2 241 000	2 241 000	2 557 400
Tulot	614 100	794 400	794 400	490 500
Netto	1 353 900	1 446 600	1 446 600	2 066 900

Hallinnon tukipalvelujen vastuualueella on viisi osavastuualuetta

- Tietohallintopalvelut, jolle kuuluu kunnan perustietotekniikan hoidon järjestäminen
- Henkilöstöpalvelut hoitaa hr (human resources) -toimintojen ja palkanlaskentapalvelun koordinoinnin, palvelussuhteisiin liittyvän neuvonnan ja yhteistoimintamenettelyyn kuuluvat asiat
- Laskentapalvelut hoitaa laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen, kirjanpidon, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen
- Hallintopalveluille kuuluu hallituksen ja valtuuston kokouksiin liittyvät käytännön järjestelyt, asiakirjahallinnon koordinointi ja arkistotoimi sekä viestiliikenne

Hallinnon tukipalvelut hoitaa myös tietosuoja-asioiden koordinoinnin, vastaa nettisivualueen ja intranetin toimivuudesta, talousraportoinnin järjestelmän käytettävyydestä.

Määrärahavaroja: tietohallinnon tulona 358 000 (634 400 euroa) yksiköiden maksama korvaus perustietotekniikan hoidosta, hallintoverkossa 179 (385) työasemaa), yhden koneen sisäinen kustannus on 2 000 (1 650) euroa

• perustietotekniikan ylläpitoon	485 300 (631 000)
taloushallinnon ICT-menoihin	133 000 (107 000)
henkilöstöhallinnon ICT-menoihin	48 000 (44 000)
henkilöstöhallinnon asiantuntijapalvelut	151 000 (152 000)
• työterveyshuollon menot / tulot	312 000 (380 000) / 131 000 (160 000)
• tyhy-toiminta	45 000 (85 000)
• tasausmaksu	600 000 (0)

Kunta on maksanut Kevalle eläkemenoperusteista eläkemaksua niistä eläkkeistä, jotka ovat kertyneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005. Eläkemenoperusteinen maksu poistuu vuoden 2023 alussa. Vuonna 2023 tulee voimaan tasausmaksu, joka jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden osuuksiin. Keva määrittää tasausmaksun suuruuden. Koko kunnan tasausmaksuosuus on varattu henkilöstöpalveluiden kustannuspaikalle.

Talousarvioon sisältyy määrärahavaroja kunnan koko henkilöstön työhyvinvointiin. EPassin arvo on 50 euroa per työntekijä.

Työterveyshuollon, palkanlaskentapalveluiden ja ammattitauti- ja tapaturmavakuutusten osalta on otettu huomioon henkilöstömäärän volyymimuutoksen vaikutus kustannuksiin.

Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja
Lautakunta

sivistysjohtaja Kimmo Levänen
sivistyslautakunta

Sopeutusohjelma

	2023 alkuperäinen	2023 talousarviossa	
Rehtoreiden kollegiaalisen johtajuuden purku			ei merkittäviä eurovaikutuksia
Elämänlaatupalveluissa organisaation muutos			ei merkittäviä eurovaikutuksia
Varhaiskasvatus			
Päiväkotien johdon virkajärjestelyt ja nimikemuutos	15 000	15 000	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset varhaiskasvatuksen henkilöstökuluissa 2023
Perhepalveluiden ja soten jälkeisen ajan toimenkuvajärjestely (noin 50 %: n lisäys toimenkuvaan) ilman uuden vakanssin perustamista.		- 11 000	Hyvinvointikoordinaattorin palkkakulut liikuntapalvelujen talousarviossa. Palkanlisäys siirrettyyn vakanssiin 11 000 euroa
Poistetaan 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus 20h/viikko		37 000	Arvioitu tulonlisäys huomioitu varhaiskasvatuksen tuloissa ta 2023
<i>Lasten alenemasta ja päivähoiton käytön muutoksesta johtuva henkilöstön tarpeen muutos</i>			Vuonna 2024 30 000 euroa.
Esiopetus			
Esiopetuksen siirto varhaiskasvatukseen.	145 000	145 000	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset perusopetuksen 2023 henkilöstökuluissa
Esiopetuksen siirrosta johtuva poistuman kasvu vuoteen 2030 mennessä jopa 10 htv.			
Perusopetus			
Aamu- ja iltapäivätoiminnan ulkoistaminen			Toiminta kilpailutettu keväällä 2022, ei saatu tarjouksia. Järjestetään omana toimintana lukuvuonna 2022–2023
Perusopetuksen ryhmäkokojen tasaaminen	17 500	17 500	Päätöksenteko toteutunut, eurovaikutukset perusopetuksen 2023 henkilöstökuluissa
Kirjasto			
Kirjaston aineistomäärärahan leikkaaminen määräaikaaisesti	10 000	10 000	Ta 2023 määrärahasta vähennetty 10 000 euroa, palautetaan ta 2024
Kirjastoauton myyminen. Kuljettajapalvelu on n. 20 000 e/v. ja muitakin menoja, jotka eivät kohdistu kirjastoautolle, mutta vähenevät ratkaisun myötä.			Kirjastoauto myyty Lempäälän kunnalle, tulo huomioitu muutostalousarviossa 2/2022. Ei menoja 2023.
Kirjaston henkilöstömäärä,	40 000	40 000	1 htv:n vähennys kirjastosta

aukioloajat?			1.1.2023 alkaen. Ei vaikutusta aukioloaikoihin.
Kansalaisopisto			
<i>Sasky-ratkaisun vaikutus</i>			Vuonna 2024 20 000 euroa.
Yhteensä	227 500	253 500	

Sivistyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	23 447 800	23 477 300	23 477 300	23 606 200
Tulot	1 383 500	1 085 600	1 085 600	1 100 000
Netto	22 064 300	22 391 700	22 391 700	22 506 200

Sivistyspalvelut vastaa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen sekä vapaa-aikapalveluiden järjestämisestä. Sivistyspalvelut tarjoaa palveluita kunnan strategisen päämäärän, *Hyvinvoiva hämeenkyröläinen*, mukaisesti. Palvelualueella toteutetaan laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 painopisteitä, kuten elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.

Hyvinvointialueen muodostamisen jälkeen sivistyspalvelujen hyvinvointitehtävä kunnassa korostuu. Lisäksi kunnan hoidettavaksi jää useita perusturvapalvelujen hoitamia tehtäviä, muun muassa ehkäisevä päihdetyö.

Oppilas- ja lapsimäärien muutokset eivät vaikuta palveluihin vielä 2023, mutta niihin valmistaudutaan pidemmän aikavälin suunnittelussa. Suurimmat euromuutokset johtuvat eläkemenojen poistumisesta palvelualueen käyttötaloudesta ja hyvinvointialueelle siirtyvistä tehtävistä.

Vapaa-aikapalvelujen esihenkilömuutokset 1.1.2023 alkaen ovat seurausta kansalaisopistopalvelujen siirrosta Koulutuskuntayhtymä Saskyn hoidettavaksi 1.8.2022 alkaen. Osavastuualueiden esihenkilöt muuttuvat ja kulttuuripalveluihin esitetään vakanssin perustamista.

Hankerahoitusta hyödynnetään aktiivisesti palvelualueella. Koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen on myönnetty avustusta sekä varhaiskasvatukseen että esi- ja perusopetukseen. Harrastamisen Suomen malliin on niin ikään saatu avustusta. Hankkeen tavoitteena on taata jokaiselle lapselle ja nuorelle maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Keskeinen investointikohde sivistyspalvelujen alueella on edelleen Kyröskosken urheilukeskushankkeen loppuunsaattaminen 2023 ja 2024. Urheilupuistosuunnitelma päivitetään 2023.

Päiväkotien ja koulujen ateriapalvelut hankitaan Elinympäristöpalveluilta. Sivistyspalvelujen hallinnoimien tilojen siivouspalveluista ja kiinteistönhoidosta (Monitoimikeskus Siltaa ja

muutamaa muuta kiinteistöä lukuun ottamatta) vastaa Elinympäristöpalvelut.

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yhtenäisen kasvun polun toteuttaminen sekä painopiste: elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia (laaja hyvinvointisuunnitelma)

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Yhteistyö nivelvaiheissa: kotivaka-esiopetus-perusopetus-alakoulu-yläkoulu-toinen aste/lukio. Harrastustoiminta ja vapaa sivistystyö	Tavoitetaso: vuosikellon laatiminen ja toteuttaminen (nivelvaiheisiin liittyvät vanhempainillat, henkilöstön yhteistyötapaamiset sekä lasten tuen yhtenäistämiseen liittyvät tapaamiset) Mittarit: toteutuneet tapahtumat	Sivistysjohtaja
Sivistyksen yhteistyö oppilas-huollossa hyvinvointialueen kanssa.	Tavoitetaso: palvelutaso säilyttäminen Mittari: kysely kouluille ja varhaiskasvatukselle	Sivistysjohtaja, hyvinvointikoordinaattori
Kulttuurisuunnitelman teko ja käyttöönotto yhdessä Kulttuuriparlamentin ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa Hämeenkyrön kulttuurisuunnitelma	Tavoitetaso: kulttuurisuunnitelman teko ja käyttöönotto yhteistyössä Kulttuuriparlamentin ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa Mittarit: suunnitelma valmistuu 2023	Vapaa-aikapalvelujen esihenkilö
Osallistetaan perusopetuksen ja lukion oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston edustajat mukaan kuntalaisia koskevien suunnitelmien valmisteluun	Tavoitetaso: tyytyväisyys osallistamisen laatuun ja määrään Mittarit: kysely oppilaskunnille ja nuorisovaltuustolle	Rehtorit
Elintapaohjauksen toteutuminen liikuntapalveluissa.	Tavoitetaso: palvelun ohjauksen taso säilyy ennallaan Mittari: kysely toimijoille	Liikuntakoordinaattori

Palvelualue jakaantuu viiteen vastuualueeseen, jotka huolehtivat osaltaan palveluiden järjestämisestä ja niiden kehittämisestä:

- hallinto- ja toimistopalvelut
- varhaiskasvatuspalvelut
- perusopetuspalvelut
- lukiokoulutuspalvelut
- vapaa-aikapalvelut

Hallinto- ja toimistopalvelut

talous- ja hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	336 100	367 200	367 200	274 500
Tulot	100	0	0	0
Netto	336 100	367 200	367 200	274 500

Hallinto- ja toimistopalvelut vastaavat palvelualueen yhteisten asioiden (hallinto-, talous- ja toimistopalvelut) koordinoimisesta ja kehittämisestä sekä sivistyslautakunnan päätöksenteon valmistelusta. Lautakunnan on arvioitu kokoontuvan 10 kertaa tulevana vuonna.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	6 524 300	7 047 200	7 047 200	7 695 000
Tulot	428 100	493 300	493 300	491 500
Netto	6 096 200	6 607 900	6 607 900	7 203 500

Varhaiskasvatuksen lakisääteisenä tehtävänä on järjestää osa- ja kokopäiväistä varhaiskasvatusta, vuorohoitoa sekä tilapäistä varhaiskasvatusta. 6.6.2022 alkaen esiopetusikäisten palvelut siirtyivät varhaiskasvatuksen vastuualueen järjestettäväksi. Kaikissa hoito- ja palvelumuodoissa tulee lapselle järjestää tarvetta vastaava kasvun ja oppimisen tuki.

Alle kouluikäisten lasten määrä on laskussa ja se vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen käyttöön. Toisaalta osallistumisaste on yleisesti kasvussa koko maassa, ja lapsimäärän vähentyminen ei vielä näy palveluissa. Kotihoidon tuen käyttö on vähentynyt selvästi viime vuosina. Toimintavuoden mittaan lapsimäärä palveluissa vaihtelee; eniten vapaita paikkoja on syksyllä ja talven aikana ne täyttyvät. Vuonna 2023 on odotettavissa, että lapsimäärä on aikaisempaa suurempi esiopetuksen järjestämisen vuoksi.

Sopeuttamisohjelman ja esiopetuksen järjestämistapamuutoksen vuoksi varhaiskasvatukseen perustettiin kuusi uutta varhaiskasvatuksen opettajan vakanssia. Vuonna 2023 kaikki vakanssit tulevat olemaan täytettyinä lapsimäärään perustuen. Vuonna 2023 esitetään muutettavaksi neljä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vakanssia varhaiskasvatuksen opettajan vakansseiksi, jotta opettajien määrää saadaan kasvatettua vähitellen vuoden

2030 edellyttämän tasoon. Muutoksen vaikutus on vuonna 2023 n. 10 000 euroa.

Osana sopeuttamisohjelmaa varhaiskasvatuksen perheohjaajan vakanssi muutettiin hyvinvointikoordinaattorin vakanssiksi ja se siirrettiin liikuntapalveluihin. Muutoksen myötä perheohjauksen toiminnot päättyvät.

Varhaiskasvatuksessa tehtiin organisaatiomuutos 1.6.2022 alkaen osana sopeuttamisohjelmaa. Yksi päiväkodin johtaja vähennettiin ja varajohtajien nimike muutettiin apulaisjohtajiksi. Varhaiskasvatuksen suunnittelu- ja kehittämistehtävät jaettiin päiväkotien johtajien, apulaisjohtajien ja varhaiskasvatuksen johtajan kesken. Uuden mallin toimivuutta arvioidaan vuonna 2023 ja kehitetään tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuspaikkoja ostetaan toisista kunnista hämeenkyröläisille toiseen kuntaan si-
joitetuille lapsille, vuorohoitoa tarvitseville itäisen alueen lapsille sekä toisessa kunnassa
esiopetuksessa oleville lapsille, jotka tarvitsevat täydentävää varhaiskasvatusta. Yhteensä
paikkoja ostetaan 5. Hämeenkyrö myy toisille kunnille 10 paikkaa. Hyväksyttyjä palvelu-
setelituottajia on 13 ja vuoden 2023 alussa hämeenkyröläisiä lapsia on 7 eri palveluseteli-
päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin ja varhaiskasvatustalouteen esitetään muutosta
1.8.2023 alkaen. Tarkoituksena on muuttaa maksun määräytymisen tuloeroja niin, että
maksutulot kunnilla vähenevät. Tämän vaikutuksen on arvioitu olevan Hämeenkyrössä n.
30 000 euroa vuonna 2023. Samalla muutos pienentää palvelusetelin käyttäjien omavas-
tuosuutta.

1.8.2022 muuttui varhaiskasvatustaloudellinen lapsen tuen järjestämisen osalta. Tämän muutoksen
vuoksi kunnan varhaiskasvatustaloussuunnitelma uudistettiin. Uudistunut laki edellyttää, että te-
hostetun tuen sekä erityisen tuen piirissä olevat lapset huomioidaan lapsiryhmän henkilös-
tö määrässä tai lapsimäärässä. Samalla tehostetusta- ja erityisestä tuesta tehdään hallinto-
päättös, yleisessä tuessa hallintopäättös tehdään, jos lapsella on tukipalveluita.

Kunnan omat yksiköt

- Kirkonkylän päiväkotitoiminta
- Heinijärven päiväkotitoiminta
- Sasin päiväkotitoiminta
- Kolme kotona työskentelevää perhepäivähoitajaa

Lapsimäärät

	20.9.2021	20.9.2022
Kunnalliset päiväkodit	280	362
perhepäivähoito	11	11
Kunnallinen yhteensä	291	373
ostopalvelut	8	5
palveluseteli	89	107
Kaikki yhteensä	388	485

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminta pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin, kuntastrategiaan, hyvinvointikertomuksen painopisteisiin ja varhaiskasvatuksen vastuualueen toimintasuunnitelmaan sekä yksiköiden esiopetuksen vuosisuunnitelmiin ja varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelmiin. Varhaiskasvatuksessa painopisteinä 2023 jatkaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu, ympäristökasvatus, digiloikka sekä uutena painopisteenä leikin pedagogiikka.

Kevään 2021 Chromebook –pilotti yhdessä Googlen kanssa antoi hyvän pohjan omalle kehittämistyölle digilaitteiden entistä laajempaan hyödyntämiseen opetuskäytössä.

Varhaiskasvatus sai digikehittämiseen hankerahoitusta Opetushallitukselta (laitemäärän ja käyttöosaamisen kasvattaminen) sekä Opetus- ja kulttuuriministeriöltä (uudet lukutaidot ohjelman sisällöt osaksi arjen pedagogiikkaa). Nämä hankerahoitukset ovat käytettävissä vuosina 2022–2024. Rahoituksella on palkattu kaksi digiopettajaa toteuttamaan hankkeiden tavoitteita ja rahoitus mahdollistaa myös laite- ja välinehankintoja.

Kolmitasoisien tuen toteuttamiseksi ja uuden lain toimeenpanon tueksi on saatu hankerahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöstä käytettäväksi 31.12.2023 mennessä. Rahoituksella palkataan neljäs varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus ovat hakeneet yhdessä erityisavustusta koronan vaikutuksien lieventämiseen vuosille 2022–2024. Rahoituspäätöstä ei ole vielä tullut.

Esiopetuksen henkilöstölle järjestetään koulutuksia ja yhteisiä kokoontumisia toiminnan suunnittelun ja kehittämisen tueksi.

Varhaiskasvatuksen arviointimenetelmiä kehitetään eri tasoilla Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) materiaalien tuella ja valmistaudutaan kansallisen digitaalisen arviointijärjestelmän, Valssin, käyttöönottoon arviolta vuonna 2023. Hämeenkyrön kunnan varhaiskasvatussuunnitelma on arvioinnin osalta linjassa Karvin materiaalien kanssa.

Varhaiskasvatus on ollut mukana yhdessä opetuksen ja oppilashuollon kanssa Jyväskylän Yliopiston Tukea tuen järjestäjälle -koulutus- ja kehittämiskokonaisuudessa. Vuonna 2023 yhteistä työtä jatketaan lasten tuen tasojen sekä tuen järjestämisen yhtenäistämiseksi Hämeenkyrössä.

Varhaiskasvatus on mukana Lukutaito –hankkeessa yhdessä kirjaston ja esi- ja alkuopetuksen kanssa. Lukukoordinaattori toimii lapsiryhmissä 31.3.2023 saakka.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitus- osuus, euroa	Käyttöaika
Joustava esi- ja alkuope- tus, varhaiskasvatus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	18 000	4 000	1.8.2022- 31.12.2023
Kolmiportaisen tuen to- teuttaminen ja erityisopet- tajan palvelut varhaiskas- vatuksessa	Opetus- ja kulttuuriministeriö	62 000	15 500	1.5.2022- 31.12.2023
Digihyppy Chromeboo- keilla	Opetushallitus	77 400	8 600	1.6.2022- 31.7.2024
Uudet lukutaidot osaksi ar- jen pedagogiikkaa	Opetus- ja kulttuuriministeriö	65 700	16 425	1.6.2022- 31.3.2024

Perusopetus

Koulut ja niiden rehtorit

Johtava rehtori Timo Mäkelä

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	13 685 000	13 139 300	13 139 300	12 687 200
Tulot	742 500	442 800	442 800	499 100
Netto	12 942 500	12 696 500	12 696 500	12 188 100

Perusopetuksen järjestäminen on sivistyspalveluiden keskeisimpiä tehtäviä. Vastuualueelle kuuluu neljä alakoulua (vuosiluokat 1–6) ja yksi yläkoulu (vuosiluokat 7–9), joissa opiskelee tällä hetkellä 1141 oppilasta. Alakouluilla järjestetään 1.–2. luokkalaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa koulupäivien aikana.

Suunnitelmavuosien 2022–2024 aikana ei ole näkyvissä suurta muutosta koulujen oppilasmääriin, joka vaikuttaisi palvelujen tarpeeseen tai henkilöstöresurssiin. Uusia vakanssiesityksiä ei esitetä tulevalle vuodelle.

Perusopetuksen opetusryhmien määrä säilyy edelliseen lukuvuoteen verrattuna samana. Valtioneuvoston asettama tuntikehyksen vähimmäistuntimäärä on 224 tuntia. Perusopetuksessa lukuvuodella 2022–2023 voimassa oleva tuntijako on 226 tuntia.

Perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat koulukohtaiset menot, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot, hankemenot sekä muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot ja lastensuojelulain perusteella laskutettavat koulutuksen menot). Vastuualueelle sisältyneet psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle.

Opetusta järjestetään pääosin lähiopetuksena yleisopetuksen tavoitteiden mukaisesti. Vaativamman oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut ostetaan muista kunnista tai muilta koulutuksen järjestäjiltä.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen palvelut:

- osa-aikainen erityisopetus: kaikki koulut
- luokkamuotoinen erityisopetus (pienluokat):
 - Kirkonkylä 2 kpl
 - 1.–5.lk pienryhmät 2kpl
 - 6. lk yhteisopettajuus, erityisen tuen oppilaat yleisopetuksen luokassa, ei pienryhmää 6. luokan oppilaille
 - Kyröskosken koulu 2 kpl
 - pienluokka 1.–2.lk
 - pienluokka 3.–6.lk
 - Mahnala 2 kp
 - 1.–3. lk yhteisopettajuus, erityisen tuen oppilaat yleisopetuksen luokissa, 1.–3. luokan oppilaille ei ole pienryhmää
 - 4.lk–6.lk, pienryhmä Kota
 - Yhteiskoulu
 - 3 kpl (7.–9.lk),
 - Jopo (8.–9.lk)

Valtakunnallisessa tilastoinnissa kartoitetaan vain osa-aikaista erityisopetusta saaneet tehostetun ja erityisen tuen oppilaat. Myös yleisessä tuessa oppilaat saavat osa-aikaista erityisopetusta, mutta näitä tietoja ei kerätä 20.9. tilastoinnissa. Osa-aikaista erityisopetusta saavia oppilaita on siis paljon enemmän kuin se, mitä tilasto näyttää.

Osa-aikaista, tehostettua ja erityistä tukea saavat oppilaat 20.9.2022:

	Hämeenkyrö 20.9.2022	Pirkanmaa 2021	Valtakunnallinen 2021
Osa-aikainen (tehostetun ja erityisen tuen oppilaat)	21,0 %	22,7 %	---
Tehostettu tuki	13,5 %	13,5 %	13,7 %
Erityinen tuki	11,0 %	9,4 %	7,2 %

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhä useampi peruskoulun oppilas sai oppimisen tukea vuonna 2021. Tehostettua ja erityistä tukea saaneiden oppilaiden osuus on kasvanut valtakunnallisesti 1,7 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Hämeenkyrössä tehostetun tuen oppilaiden määrä vastaa sekä valtakunnallista että Pirkanmaan tasoa.

Erityisen tuen oppilaita Hämeenkyrössä on 1,6 prosenttiyksikköä enemmän kuin valtakunnallisesti ja Pirkanmaahan verrattuna ero on 3,8 prosenttiyksikköä. Hämeenkyrön ulkopuolella opiskelee 9 hämeenkyröläistä vaativan erityisen tuen tai erityisen tuen oppilasta. JOPO- opetuksessa on erityisen tuen oppilaita, koska paikallisesti rakennetussa toimintamallissa koulua käymättömät oppilaat ovat pääsääntöisesti JOPO- opetuksessa.

Hämeenkyrön kunnassa on lukuvuoden 2022–2023 tuen resursseja jaettu tasaisemmin koulujen kesken. Kirkonkylän koululta siirtyi erityisluokanopettajan vakanssi Kyröskosken koululle. Mahnalan Ympäristökoululta tällainen resurssi puuttuu. Resurssien tasaamisen tavoitteena on ollut mahdollistaa lähikouluperiaatteen toteutuminen. Lähikouluperiaatteen toteutuminen on haastanut kouluja kehittämään uudenlaisia ja joustavia toimintatapoja koulukohtaisesti.

Kehittämishankkeet ja kehittämistoimet

Lukuvuonna 2022–2023 käynnissä olevat hankkeet, joihin on saatu ulkopuolista tulorahoitusta.

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoitusosuus, euroa	Käyttöaika
Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen (Akaan kaupunki)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Avustus maksettu Akaan kaupungille	16 950	31.12.2022
Oppilas ja opiskelija-huollon henkilöstömitoituksen laajentaminen	Opetus- ja kulttuuriministeriö	33 100	14 186	31.12.2022
Oppilaanohjauksen kehittäminen (Tampereen kaupunki)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Avustus maksettu Tampereen kaupungille	1547	31.12.2022
Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen	Opetus- ja kulttuuriministeriö	57 000	2 926	31.12.2022
Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen	Opetushallitus	20 000	8 572	1.8.2022-31.12.2023
Suomen malli -kerho-hanke	Aluehallintovirasto	59 000	14 750	1.10.2022-30.6.2023
Joustava esi- ja alkuopetus, perusopetus	Opetus- ja kulttuuriministeriö	18 000	4 000	1.8.2022-31.12.2023
Kestävyys ja ilmasto-opia kouluihin käytännössä (lin kunta)	Opetushallitus	Avustus maksettu lin kunnalle		1.10.2022-31.5.2024

Palvelujen ostot

Perusopetuspalveluita ostetaan kuntien välisillä sopimuksilla muualta, mikäli oppilaan äidinkieli on ruotsi tai mikäli oppilas tarvitsee sellaisia tukipalveluita oppimisensa tueksi, ettei niitä omassa kunnassa järjestetä. Kunta maksaa toiselle kunnalle kotikuntakorvausta, mikäli sen alueella asuva oppilas käy perusopetuksessa toisen kunnan alueella. Nämä maksut ja tulot perustuvat kotikuntakorvauslakiin, eivätkä ole kuntien kesken sovittavissa.

Perusopetuksen kuljetuspalveluja ostettiin n. 900 000 eurolla vuonna 2021 (sis. esiopetuksen). Nykyiset kuljetussopimukset päättyvät kesällä 2023.

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2021	20.9.2022	Muutos
1-6 vuosiluokat	782	763	-19
7-9 vuosiluokat	361	378	+17
Oppilasmäärä yhteensä	1 143	1 141	-2

Vieraskuntalaisia oppilaita on yhteensä 13.

Kuljetusoppilaiden määrä	20.9.2021	20.9.2022	Muutos
1-6 vuosiluokat	292	290	-2
7-9 vuosiluokat	145	165	+20
Oppilasmäärä yhteensä	437	455	+18

Lukiokoulutus

rehtori Merja Heinäaho

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	1 076 100	1 071 300	1 071 300	1 071 900
Tulot	26 100	2 000	2 000	0
Netto	1 053 000	1 069 300	1 069 300	1 071 900

F.E. Sillanpään lukion tehtävänä on järjestää laadukasta lukiokoulutusta lähialueen nuorille. Lukio toimii vuonna 2011 saneeratuissa kiinteistöissä samoissa tiloissa Yhteiskoulun kanssa. Lukiossa on 6 lehtoria (1 toimii vararehtorina), 1 lukion/yläkoulun tuntiopettaja sekä näiden lisäksi 12 yhteistä lehtoria perusopetuksen kanssa, 2 yläkoulun/lukion tuntiopettajaa ja 1 sivutoiminen tuntiopettaja.

Peruskoulun päättäneistä Yhteiskoulun oppilaista noin 19,5 % hakeutui omaan lukioon. Syksyllä 2022 lukion ensimmäisen luokan aloitti 34 opiskelijaa, joista 23 tuli Yhteiskoulusta. Lukioon tuli opiskelijoita myös naapurikunnista Ikaalisista (3), Sastamalasta (4), Tampereelta (1) ja Ylöjärveltä (3).

F.E. Sillanpään lukio on verkostoitunut Tampereen seutulukioiden kanssa. Tämä mahdollistaa osaamisen, ideoiden ja kokemusten jakamisen. Tänä lukuvuonna keskitymme uuden opetussuunnitelman toimeenpanoon.

Yhteistyö jatkuu Ikaalisten lukion kanssa muun muassa opinto-ohjauksessa yhdessä toteutettujen oppilaitostutustumisten merkeissä. Teemaopintoja kehitetään yhteissuunnittelun avulla. Tutorien koulutusta ei toteutettu syksyllä 2022 yhteistyössä Ikaalisten lukion ja Ikaalisten kauppaoppilaitoksen kanssa, koska lukiomme opinto-ohjaaja vaihtui.

Kaikkien oppiaineiden osalta tehdään yhteistyötä Tampereen kesäyliopiston kanssa. TutorHousen digiluokassa on mahdollisuus opiskella kieliä, jotka eivät pienen ryhmäkoon vuoksi toteudu luokkamutoisena opetuksena omassa lukiossa. Fysiikassa ja teemaopinnoissa (Työpolku) opiskelijamme vierailevat Tampereen yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiassa.

Kehittämishankkeet ja -toimet

- F.E. Sillanpään lukiossa panostetaan hyvinvointiin ja viihtyvyyteen. Tukea on tarjolla ja mahdollista saada nopeastikin. Lukiolaisten tukena on opettajien lisäksi terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja päihdesairaanhoitaja. Lukiolle nimettiin hyvinvointivastaavat, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä opiskelijakunnan hallituksen kanssa.
- F.E. Sillanpään lukiossa opiskelijat auttavat uusia opiskelijoita Tutor -toiminnan kautta. Tutor on toisen vuoden opiskelija, joka on saanut tehtävänsä koulutuksen. Opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytänteissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin. Tutoreiden tärkeä tehtävä on uusien opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa.
- Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön näkyy lukion valinnoissa ja toimintatavoissa. Hämeenkyrön kuntastrategian mukaisesti lukion strateginen päämäärä on hyvinvoiva

hämeenkyröläinen. Lukiossa näkyy vahvasti yhteisöllisyys ja FESONJES-henki. Nuorilla on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää.

- F.E. Sillanpään lukiossa on tarjolla teemaopintona Työpolku -kurssi, joka on paikallisten yrittäjien kanssa toteutettu hanke. Työpolku on kokonaisuus, joka tukee työllistymiseen vaadittavia taitoja ja tarjoaa oppijoille mahdollisuuden osoittaa osaamisensa lopulta työharjoittelun kautta yrittäjien tarjoamissa työtehtävissä. Onnistuneen työharjoittelujakson päätavoite on työllistää nuoret kesätöihin.
- Työpolku luo kontakteja ja yhteyksiä. Lukion opiskelijoille luodaan perusta toimintamallille, jonka avulla voidaan paremmin toteuttaa lukioiden työelämäyhteistyötä ja varmistaa lukiolaisten mahdollisuus tutustua alueen yrityksiin ja yrittäjyyteen.
- Opetussuunnitelman uudistuminen lisää edelleen henkilökunnan koulutustarvetta sekä työvälineiden päivitystä.

Yhteistyö vanhainkodin kanssa

- Aloitteen vanhusyhteistyöstä teki aikanaan LC-Hämeenkyrö. Lukion opiskelijakunta sitoutuu yhteistyöhön Siljankodin kanssa. Käytännössä työ tehdään vapaalla ajalla pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan. LC-Hämeenkyrö maksaa vanhusyhteistyöhön osallistuville tukirahan, joka maksetaan opiskelijakunnan hallituksen tilille ja näin koko opiskelijakunnan hyödyksi. Koronavuosien vuoksi yhteistyö on edelleen tauolla.

Hankkeet

Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 24.9.2021-31.7.2023.

Olemme mukana Parkanon ja Saskyn lukioiden (Ikaalisten, Pirkanmaan aikuislukion ja Ruoveden) kanssa LOOP –laatia opiskelijoiden opintopolkuihin –hankkeessa. Hankkeen toteutusaika on 9.2.2022-31.7.2023.

Hämeenkyrön kunta on mukana hiilineutraalien kuntien ilmasto-ohjelma HINKUssa.

Toiminnan tunnusluvut

Oppilasmäärä	20.9.2021	20.9.2022	Muutos
1 lk.	45	34	-11
2 lk.	48	44	-4
3 lk.	35	47	+12

Vieraskuntalaisia opiskelijoita on yhteensä v. 2022 46.

Vapaa-aikapalvelut

vapaa-aikapääällikkö

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	1 823 300	1 852 200	1 852 200	1 877 700
Tulot	186 700	201 500	201 500	109 400
Netto	1 636 500	1 650 700	1 650 700	1 768 300

Vapaa-aikapalveluiden vastuualueelle kuuluvat osavastuualueet:

- Kirjastopalvelut
- Kulttuuripalvelut (sis. museot ja musiikkiopiston)
- Liikuntapalvelut
- Nuorisopalvelut

Vapaa-aikapalvelujen rooli hyvinvointipalvelujen tarjoajana korostuu kunnan palvelurakenteen muutoksessa. Vapaa-aikapalvelut toteuttaa etenkin kuntastrategian avaintavoitetta Hyvinvoiva hämeenkyröläinen tarjoamalla harrastusmahdollisuuksia ja muita hyvinvointia edistäviä palveluita. Elämänlaatua edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Syksyllä vapaa-aikapalveluissa on tehty selvitystyötä. Selvityksessä ovat olleet uudet henkilöt ja vastuualueen nimi. Palvelualueen talousarvioesitys sisälsi uusina vakansseina kulttuuripalvelujen työntekijän ja varhaisnuoriso-ohjaajan.

Vapaa-aikapalvelut tukee seuroja, yhdistyksiä ja yksittäisiä toimijoita jakamalla kohde- ja toiminta-avustuksia. Toimintoja suunnitellaan yhdessä muun muassa seuraparlamentin ja yhdistysten kanssa. Kulttuuripalveluissa valmistellaan kulttuurisuunnitelma vuoden 2023 aikana. Nuorisopalvelujen kenttätoiminnassa yhteistyökumppaneita ovat muun muassa et-sivä nuorisotyö, starttivalmennus, yhteiskoulun oppilaskunta, Hämeenkyrön seurakunta, peruskoulut ja toisen asteen koulut

Kaikenikäisiä kuntalaisia aktivoidaan osallistumaan ja vaikuttamaan palveluihin, mutta erityisesti nuoret otetaan mukaan kehittämiseen yhteistyössä nuorisovaltuuston ja nuorisopalvelujen kanssa. Kirjastopalveluissa selvitetään mahdollisuutta itsepalvelukirjastoon sekä järjestetään erilaisia tapahtumia.

Liikuntapalvelut käynnistivät elintapaohjauksen palveluketjun yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa toukokuussa 2022. Toimintaa on kehitettävä sosiaali- ja terveyspalveluiden muutosvaiheen jälkeen 2023 vuoden alussa. Liikuntapalvelut jatkaa urheilukeskuksen kehittämistä yhdessä Elinympäristöpalvelujen kanssa investointisuunnitelman mukaisesti. Hankkeita on tarkoitus jatkaa tulevana vuotena muun muassa ulkokuntosalin ja huoltorakennuksen osalta. Liikuntapaikkarakentamiseen haetaan hankeavustusta.

Hyvinvointikoordinaattori aloittaa vapaa-aikapalveluissa 1.12.2022. Tehtävään liitetään muun muassa hyvinvointikoordinaattorin tehtäväkokonaisuus, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori sekä järjestökumppanuuden yhteyshenkilönä toimiminen.

Hankkeet:

Hankkeen nimi	Rahoittaja	Avustus, euroa	Omarahoi- tusosuus, euroa	Käyttöaika
Lukutaito-hanke (yhteinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa)	Opetus- ja kulttuuriministeriö	17 000	1 800	31.3.2023
Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus	Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos	maksettu Tampereen kaupungille	Hankkeeseen käytetyt palkkakulut	31.10.2023
Operaatio Pirkanmaa	Osallistuvat Pirkanmaan kunnat			31.12.2024

Palvelujen ostot

- Laajan oppimäärän mukainen musiikin taiteen perusopetus ostetaan Pirkanmaan musiikkiopistolta
- Erilaisia esiintyjä- ja tapahtumapalveluja
- Latujen ja liikuntapaikkojen kunnossapitoa

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- Nuorisovaltuuston omaan toimintaan on varattu nuorisopalvelujen määrärahasta 3 000 euroa.
- Liikkuvan nuorisotyön auto Klaara jatkaa toimintaansa kesäviikonloppuisin. Toiminnan järjestää nuorisopalvelut yhteistyössä nuorisotyöryhmän kanssa
- Kansalaisopiston toiminta ostetaan Koulutuskuntayhtymä Saskyltä
- Kirjaston PIKI -kimpan kanssa jatketaan yhteistyötä (mm. kirjastojärjestelmä, verkko-kirjasto, e-aineistot). Hämeenkyrön maksuosuus ja tilastoitu käyttö perustuu kunnan asukaslukuun
- Järvenkylän uimarannalle palkataan kesäkaudeksi uimavalvojat ja uimakoulun henkilöstö
- Uudet varhaisnuorisohjaajan ja kulttuurikoordinaattorin vakanssit

Elinympäristöpalvelut

Palvelujohtaja
Lautakunnat

Ritva Asula-Myllynen
elinympäristölautakunta ja lupajaosto

Sopeutusohjelma

	2023 alkuperäinen	2023 talousarviossa	selostus
Tontit			
Tonttikauppa - vaikutus toimintakatteeseen	100 000	100 000	Tehostetaan tonttimyyntiä. Vaikutus toimintakatteeseen = myyntivoitto
Rakennusoikeuden myyntimahdollisuudet ja Hämeenkyrönväylän tiepohjan korvaustulot	250 000	250 000	Talousarviossa on varauduttu virkailijatalon purkamiseen, jotta alue saadaan myyntikuntoon. Hollien alueen kattava kaavamuuks käynnistetään vuonna 2023. Hämeenkyrönväylän korvaukset ennakoitetaan tulevan vuonna 2023.
Ateria- ja puhtauspalvelut			
Ateria- ja puhtauspalveluissa ei täytetä vapautuvia vakansseja.	30 000	30 000	Huomioitu ateria- ja puhtauspalveluiden henkilöstökuluissa
Henkilöstöruokailun järjestämisestä luopuminen	25 000	25 000	Henkilöstöruokailun toiminta siirtyy Voimialle hyvinvointialueelle siirtymisen yhteydessä.
Tilapalvelut			
Lämpötilan laskeminen palvelurakennuksissa yhdellä asteella	10 000	10 000	Elinympäristölautakunta on päättänyt kokouksessaan 12.10.2022 §101 kiinteistöjen lämpötilojen laskemisesta.
Kiinteistöjen myynti, ylläpitokulujen poistuminen (Pikkusilta)	30 000	30 000	Pikkusilta on myynnissä hallituksen päätöksellä.
Henkilöstövaikutus	30 000	30 000	Eläköitymiset huomioitu henkilöstömenoissa.
Vuokramenojen vähentäminen ja vuokratulojen kasvaminen ja kasvattaminen			
Vuokrat, menojen vähentäminen	35 000	35 000	- Kunta vuokralaisena: Soteen liittyvät sopimukset päättyvät vuoden loppuun. - Kunta vuokranantajana: Sopimusten tarkistusajankohdat selvitettävä, milloin on korotusmahdollisuudet.
Vuokratulojen lisääminen	465 000	3 800 000	Hyvinvointialueelle siirtyvien kiinteistöjen vuokra.
Lupapalvelut			
Lupapalveluiden taksat tarkistetaan	8 000	8 000	Lupapalveluiden taksat tarkistetaan vuoden 2023 aikana.

Katuvalaistus			
Uusitaan valaistusta led-valoilla toimivaksi. Valojen säätö tulee mahdolliseksi.	10 000	10 000	Vuoden 2023 investoinneissa vauraudutaan edelleen katuvalaistuksen uusimiseen.
Työmarkkinatuen kuntaosuuden vähentäminen			
Kelan sakkomaksujen alentaminen tasolle 36 euroa/asukas	50 000	20 000	Säästötavoite asetettiin v. 2020 tasosta -50 000 vuodelle 2022 ja -50 000 vuodelle 2023, jolloin vuoden -23 tavoite on 362 016 euroa
Vesilaitos			
Vesihuoltolaitoksen taksoja korotetaan vastaamaan lainsäädännön vaatimusta. Erityisesti perusmaksua korotetaan.	10 000	10 000	Vesihuoltolaitoksen perusmaksun korotus 5 %. Korotus voimaan 1.10. ja arvioitu lisä tuloihin 5 000 euroa/v. Vesihuoltolaitoksen sekä huleveden perusmaksun, että jäteveden perusmaksun korotus 5 %. Korotukset voimaan 1.10. ja arvioitu lisä tuloihin yhteensä 11 000 euroa/v.
Uudistetaan vesihuoltolaitoksen taksarakenne kattamaan myös rakentamista ja liitostöitä	15 000	15 000	Huomioidaan taksan tarkistamisen yhteydessä.
	1 068 000	4 373 000	

Elinympäristöpalvelut (ilman vesihuoltolaitosta)

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	8 747 800	10 416 400	10 837 400	10 402 700
Tulot	9 774 800	10 344 700	10 344 700	12 197 600
Netto	+1 027 000	71 700	492 700	+1 794 900

Palvelualueen yhteiset tavoitteet

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kehitetään virkistysalueita ja parannetaan niiden hoitoa	Tavoitetaso: Parannetaan ranta-alueiden virkistyskohteita ja maisemanhoitoa Mittari: Suunnitellut ja tehdyt toimenpiteet *Pappilanjoen varrella ja venesatamassa *Puskittumisen poistoa	elinympäristöjohtaja

Strateginen päämäärä: Hyvinvoiva hämeenkyröläinen

Avaintavoite: Kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaadun edistäminen.

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman laatiminen sillä edellytyksellä, että kunta saa valtiolta avustusta ohjelman teettämiseen.	Tavoitetaso: Ohjelma tehdään Mittari: Ohjelma valmis vuoden loppuun mennessä	elinympäristöjohtaja

Strateginen päämäärä: Ohittamaton Hämeenkyrö

Avaintavoite: Ohittamattomat elinkeinopalvelut

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Ylläpidetään jatkuvaa yhteistyötä yritysten kanssa.	Tavoitetaso: Nykyisten ja uusien yritysten tarpeiden kartoittaminen. Mittari: *Yritysvierailujen määrä * Työllisyyspalvelujen yritysvierailujen määrä	elinkeinojohtaja, työllisyyspalvelujen päällikkö

Strateginen päämäärä: Pirkanmaan vihreä helmi

Avaintavoite: Kestävä ja resurssitehokas toimintatapa kuntataloudessa

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Vastuuhenkilö
Rakennetun omaisuuden arvosta huolehtiminen	Tavoitetaso: Toteutetaan palvelurakennusten salkutus yhteistyössä Senaattikiinteistöjen kanssa Mittari: työ valmis vuoden loppuun mennessä.	tilapalvelupäällikkö

Hallinto- ja toimistopalvelut

toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	361 200	430 400	430 400	465 200
Tulot	298 900	351 300	351 300	367 600
Netto	62 300	79 100	79 100	97 600

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa:

- toimisto- ja asiantuntijapalvelut elinympäristöpalveluille ja vesihuoltolaitokselle
- elinympäristölautakunnan ja lupajaostoon sihteerin tehtävät, asioiden valmistelu ja toimeenpanon tuki
- elinympäristölautakunnan ja lupajaoston esittelijän tehtävät
- paikkatieto- ja palvelualueen digitaalisten palvelujen koordinointi
- asiakaspalvelu kuntalaisille
- Asiointipisteen palvelut

Määrärahavaroja ja muutostietoja

Määrärahat on varattu toimistosihteerien (3), asiointipisteen palvelusihteerin, toimistoapulaisen, toimistopäällikön ja elinympäristöjohtajan palkkaukseen sekä elinympäristölautakunnan ja lupajaoston kuluihin.

Tilapalvelut

tilapalvelupäällikkö Harri Jääskeläinen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	3 871 800	3 165 600	3 396 600	4 190 600
Tulot	7 140 600	6 125 600	6 125 600	8 851 500
Netto	+3 268 700	+2 960 100	+2 729 100	+4 660 900

Tilapalvelujen vastuualueelle kuuluvat kunnan rakennuskantaomaisuuden hallinta, rakennusten elinkaaren aikaisesta suunnittelusta, toteutuksesta, kunnossapidosta ja purkamisesta vastaaminen sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoito. Tilapalvelut vastaa kunnan palvelurakennusten vuokraustoiminnasta sekä vuokratilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa, myös tulevalle hyvinvointialueelle.

Määrärahavaroja ja muutostietoja

- virkailijatalon purkamiseen varattu määrärahaa 150 000 euroa
- palkkakuluissa huomioitu eläköitymiset
- Asetuksen mukaiset vuokratulot hyvinvointialueelta 3,8 milj. euroa. Aiemmat sisäiset vuokrat jäävät pois.
- Vuokratulot hyvinvointialueelta 3,8 milj. euroa, aiemmin vuokrat maksettiin sisäisinä vuokrina

- Sähkön ja lämmön kulutukseen varattu n. 340 000 euroa enemmän kuin tilipäätöksessä 2021. Tämä määräraha on korvamerkitty ainoastaan tähän tarkoitukseen.

Ateria- ja puhtauspalvelut

ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö Erja Tomminen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	2 630 400	2 759 900	2 759 900	1 956 700
Tulot	1 916 000	2 936 900	2 936 900	1 983 200
Netto	714 400	+177 000	+177 000	+26 600

Ateriapalvelut tuottaa ravitsemussuositusten mukaista, laadukasta ja kustannustehokkaasti tuotettua ruokapalvelua kunnan muille yksiköille. Monitoimikeskus Sillan keskuskeittiö toimii valmistuskeittiona ja muut keittiöt (Heinijärven koulu/pk, Sasin pk, Mahnalan Ympäristökoulu, Kyröskosken koulu, Yhteiskoulu/lukio) palvelukeittioina. Ateria- ja puhtauspalveluiden henkilöstöstä 11 ateriapalveluiden vakanssia siirtyy hyvinvointialueen kautta Pirkanmaan Voimialle 1.1.2023.

Puhtauspalvelut tuottaa kunnan palvelurakennusten siivouksen, lukuun ottamatta Monitoimikeskus Sillan tiloja. Osa palvelusta tuotetaan kunnan omana työnä ja osa ostopalveluna. Kunnan omana työnä siivotaan Yhteiskoulu ja F. E. Sillanpään lukio, Kyröskosken koulu, Mahnalan Ympäristökoulu sekä Heinijärven ja Sasin päiväkodit. Ostopalvelukohteita ovat Heinijärven koulu, liikuntahalli Koskensyke ja nuorisotalo. Lisäksi ostopalveluna siivotaan muutamia pieniä siivouskohteita.

- Jätelakiuudistuksen myötä hävikin määrän tehokkaampi seuranta sekä hävikin määrän vähentäminen.
- Makuaakkoset -diplomien suorittaminen varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa yhteistyössä.
- Mm. elintarvikekustannusten nousu sekä tuotteiden saatavuus aiheuttavat haasteita ateriapalvelutuotannolle.
- Sijaishenkilöstön saatavuus haasteellista.

Yhdyskuntatekniikka

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	1 013 100	1 151 000	1 181 000	1 243 700
Tulot	242 700	296 600	296 600	377 000
Netto	770 400	854 500	884 500	866 700

Yhdyskuntatekniikan vastuualue huolehtii kunnan rakennetusta ympäristöstä, sen suunnittelusta, kehittämisestä ja kunnossapidosta sekä infrahankkeiden toteuttamisesta. Vastuualue pitää kunnossa kaavakadut ja sopimuksiin perustuen yksityisteitä, edistää liikennetur-

vallisuutta, avustaa yksityisteitä määrärahojen puitteissa, ylläpitää kunnan varastoa ja konekeskusta, hoitaa puistot, leikkipaikat, katujen viheralueet, vesireitit ja venepaikat, matonpesupaikat ja torin. Elinympäristölautakunta päättää yksityistieavustukset. Vastuualue hoitaa myös ajoneuvojen siirtämisestä aiheutuvat tehtävät. Vastuualueeseen sisällytettiin vuoden 2022 alusta myös metsät ja pellot.

Määrärahavarauksia

- yksityistieavustukset 37 000 euroa

Ympäristöpalvelut

elinympäristöjohtaja Ritva Asula-Myllynen ja toimistopäällikkö Sari Hietala-Karlsson

elinympäristöjohtaja toimii kaavoituksen esimiehenä

toimistopäällikkö toimii maankäytön, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan esimiehenä

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	871 300	994 300	994 300	987 300
Tulot	176 600	298 800	298 800	389 400
Netto	694 600	695 400	695 400	597 900

Ympäristöpalvelujen vastuualueelle kuuluvat:

- kaavoitus
- maankäyttö
- ympäristönsuojelu
- rakennusvalvonta
- ympäristöterveydenhuolto

Kaavoitus vastaa kunnan alueiden kehittämisestä yleis- ja asemakaavoituksella. Kaavoitus jalostaa kunnan raakamaata myytäviksi tonteiksi sekä tukee eri toimintojen, kuten asumisen ja työpaikkojen sijoittumista kuntaan.

Tapahtuma-alue on osa vuoden 2023 yhdyskuntasuunnittelua. Vuoden aikana tuotetaan tarkempi suunnitelma, jonka perusteella voidaan varautua toteuttamiseen vuoden 2024 investoinneissa.

Maankäyttö tekee kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, vastaa kunnan maa-aines- ja mitauspalveluista, suorittaa maa-aineslain mukaisia tehtäviä.

Ympäristönsuojelu vastaa erityislainsäädännön mukaisista viranomaistehtävistä ja ratkaisee, myöntää ja valvoo ympäristölupia sekä lievittää ja ennaltaehkäisee osaltaan kunnan ympäristöhaasteita. Kunnalla on sopimus Ympäristöterveys Pirtevan kanssa siitä, että se huolehtii kunnan alueella ympäristöterveyden viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta. Ympäristöterveydenhuollon maksuosuus (Pirteva) 275 000 euroa.

Rakennusvalvonta vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista viranomaistehtävistä, valvoo ja luvittaa rakentamista sekä huolehtii kuntakuvasta ja -ympäristöstä.

KAAVOITUSOHJELMA 2023-2025

Kaavoituksen työohjelma ja tavoitteellinen aikataulu

16.11.2022

	v	u	o	d	e	n		2	0	2	3	2023 menot	2023 tulot	2024 menot	2024 tulot	2025 menot	2025 tulot
YLEISKAAVAT (OYK)																	
1. Sasi-Mahnala-Laitila- Metsäkulma -OYK																	
Vastineet ehdotusvaiheen palautteeseen, viranomaisneuvottelu																	
Valmis kaava-aineisto/ A-Insinöörit												15 000					
2. Keskustan OYK																	
Pohjaselvitysten täydentäminen: Kaupallinen-, liikenne- selvitys, Kytkeytyvät Virkistysalueet selvitys												12 000					
OAS																	
Kilpailutus																	
Luonnos/Ehdotusvaihe														30 000		EHDOTUS 20 000	
3.Konikallion tuulivoimapuiston OYK																	
Luonnos- YVA													6 000				
Ehdotus- YVA																	
Hyväksyminen																	
4.Pentinmaa - Pinsiö OYK																	
Vireilletulo																	
OAS- pohjaselvitykset 2024														20 000			
Valmisteluvaihe/luonnos																25 000	
Ehdotus- Valmis 2026																	

KAAVOITUSOHJELMA 2023-2025

Kaavoituksen työohjelma ja tavoitteellinen aikataulu

16.11.2022

ASEMAKAAVAT JA ASEMAKAAVAMUUTOKSET (ASK JA ASKM)	v	u	o	d	e	n		2	0	2	3	2023 menot	2023 tulot	2024 menot	2024 tulot	2025 menot	2025 tulot
1.Sasin Pienet pientalotontit ask (A- Insinöörit)												16 000	4000				
Valmisteluvaihe ja luonnos																	
Ehdotusvaihe																	
2.Tippavaaran yritysalueen askm ja laajennus Ehdotusvaihe (Nosto Consulting)												8 000					
Liito-oravaselvitys												4 000					
3.Holltien alueen askm																	
Viitesuunnitelma /Keskustan kehittäminen Alueanalyysit												15 000					
OAS-kaavaluonnos-ehdotus														15 000			
4.Yli-Niskalan asemakaava Pohjaselvitykset; vireilletulo/OAS-laatiminen																	
Valmistelu ja kaavaluonnos																	
Ehdotusvaihe-hyväksyminen												8 000		8 000			
5.Seuloontien AP-alue askm Ehdotusvaihe (Nosto Consulting)												4 000					
6. Maantiealueiden hallinnol.askm,Häijääntie, Valtakatu, Ristamäentie, (Nosto Consulting)												2 000					
												2023	2023	2024	2024	2025	2025

KAAVOITUSOHJELMA 2023-2025

Kaavoituksen työohjelma ja tavoitteellinen aikataulu

16.11.2022

														menot 2023	tulot 2023	menot 2024	tulot 2024	menot 2025	tulot 2025
7.Maantietalueiden hallinnollinen askm, Ahrolan- ja Kylmäojantie, (Nosto Consulting)														2 000					
8.Kehitettävät AK/AR uudet alueet/saavutettavuushelmet														10 000		20 000		20 000	
9.Kirkonseudun korttelit 65,66,68, (Varikko) askm																10 000		15 000	
10.Uudet asuinalueet /pientaloalueet																20 000		10 000	
11. Kytkeytyvät virkistys-alueet/Satama-alue, joenranta, puistot														10 000		10 000		10 000	
MUUT KAAVOITUKSEN JA MAANKÄYTÖN HANKKEET																			
Maapoliittinen ohjelma																			
Rakennusjärjestyksen päivitys																			
Seminaarit/kohdekäynnit														1 000		1 000		1 000	
Suunnittelutarveratkaisut/Poikkeamiset															4 500		4 500		4 500
YHTEESÄ														2023 menot	2023 tulot	2024 menot	2024 tulot	2025 menot	2025 tulot
														107 000	14 500	134 000	4 500	101 000	4 500

ask = asemakaava askm= asemakaavamuutos

Kaavoituksen työohjelma on alustava ja näiden hankkeiden lisäksi tulee muitakin kaavoitushankkeita vuosien aikana vireille.

Kaavatoimikunta valmistelee kaavahankkeita kunnanhallitukselle ja kokoontuu työohjelmansa mukaisesti. Kaavoituksen ajankohtaisista hankkeista lisätietoa on kaavoituskatsauksessa vuodelle 2022. [Kaavoituskatsaus ja yhteystiedot - Hämeenkyrö \(hameenkyro.fi\)](https://hameenkyro.fi/kaavoituskatsaus-ja-yhteystiedot)

Elinkeinopalvelut

elinkeinojohtaja Marko Kosonen

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	-	1 915 200	2 075 200	1 559 200
Tulot	-	335 400	335 400	228 800
Netto	-	1 579 800	1 739 800	1 330 400

Vastuualue pitää sisällään yritys- ja työllisyyspalveluiden osavastuualueet. Vastuualue on perustettu 2022.

Yrityspalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä hämeenkyröläisen yritystoiminnan vahvistamiseen sekä elinkeinorakenteen monipuolistumiseen. Yrityspalvelut auttavat sekä taipaleensa alussa olevia että jo pitempään toimineita yrityksiä yritystoiminnan aloittamisessa sekä kehittämisessä. Lisäksi palvelut vastaavat yritystonttien myynnistä, yleisestä kunta-markkinoinnista, matkailun kehittämisestä sekä elinkeinorakenteen seudullisesta kehittämisestä.

Vuosina 2023-24 yrityspalvelut keskittyy kuntastrategian valmistumisen jälkeen uuden markkinointistrategian toimeenpanemiseen sekä Hanhijärven ja Tippavaaran yritystonttien markkinointiin.

Työllisyyspalvelut ovat mukana Pirkanmaan laajuisessa kuntakokeilussa (pl. Kuhmoinen). Työllisyyspalvelut vastaavat osan työttömien työhakija asiakkaiden kuntakokeilun mukaisista palveluista ja viranomaispäätöksenteosta. Työllisyyspalveluihin kuuluu myös nuorten starttipaja, etsivä nuorisotyö ja kierrätyskeskus.

Muutostietoja

Vuoden 2023 alusta kuntouttava työtoiminta sekä vammaisten työtoiminta siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle. Siirron myötä myös työllisyyspalveluista siirtyy 7 vakanssia sekä työ- yksilö- ja ryhmävalmennuspalvelut. Työllisyyspalveluiden kustannuspaikka rakenne supistuu kuudesta kolmeen. Työllisyyspalvelut valmistautuvat vuoden 2025 alusta tapahtuvaan järjestämisvastuun siirtoon TE-palveluista kunnille sekä tähän liittyvään palvelustrategiatyöhön, myös kotouttamisen kokonaisuudistus lisää kuntien vastuuta ja työllisyyspalveluiden rooli työikäisten maahanmuuttajien osalta korostuu.

Vesihuoltolaitos

yhdyskuntatekniikan päällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2021	MTA 3/2022	MTA 4/2022	TA 2023
Menot	1 455 500	1 280 300	1 430 300	1 550 100
Tulot	2 198 600	2 198 800	2 198 800	2 259 100
Netto	+743 100	+918 500	+768 500	+709 000

Vesihuolto vastaa veden hankinnasta eli veden johtamisesta, käsittelystä ja toimittamisesta talousvetenä käytettäväksi sekä viemäroinnistä eli jäteveden, huleveden ja perustusten kuivatusveden poisjohtamista sopimusten mukaisesti.

Vesihuollon piirissä on n. 3196 kulutuspistettä, joista 41 on vesiyhtymiä, 3 viemäriyhtymää ja 1 vesi- ja viemäriyhtymä. Kunnan jätevedenpuhdistamolla käsitellään myös Viljakkalan alueen jätevedet. Miharin vedenottamon omistavat Nokian kaupunki 60 % ja Hämeenkyrön kunta 40 %. Miharista pumpatun lisäksi vettä ostetaan Kyröskosken Vesihuolto Oy:ltä ja Hämeenkyrön Vesi Oy:ltä. Yhdyskuntatekniikan päällikkö toimii 06/2021-06/2022 Hämeenkyrön Vesi Oy:n toimitusjohtajana.

Vesihuoltolaitos toteuttaa vesihuollon rakennushankkeet.

Määrärahavaroja:

- pienentyneiden tulojen syynä on arvoitu kulutuksen lasku sekä pienentyvät liittymismaksutulot
- vesi- ja jätevesimaksutuotot 1 861 700 euroa
- liittymismaksut 90 000 euroa
- veden osto 153 900 euroa
- lietteen käsittely ja kuljetus 86 400 euroa

Valtuuston hyväksymään omistajapolitiikkaan sisältyy määräys, että vesihuoltolaitoksen peruspääoman korko hyväksytään vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuodelle 2023 peruspääoman korko on 0,5 %. Vesilain mukaan vesihuoltolaitoksen on katettava menonsa maksutuloilla ja vuonna 2023 on ennakoitavissa maksujen tarkistus.

Investoinnit

Investointiosan laadinnan pohjana on ollut taloussuunnitelman 2022 investointiosa. Suunnitelmaa on korjattu muuttuneilla tiedoilla ja siihen on lisätty uusia hankkeita. Investointiosa on tehty kolmelle vuodelle, lisäksi joitakin hankkeita on siirretty toteutettavaksi myöhemmin ottamatta tässä kantaa toteutusvuoteen.

Määrärahat ovat sitovia hankkeittain. Lautakunnat päättävät määrärahojen käytöstä eri kohteisiin esim. elinympäristölautakunta päättää jakaa tiestön määrärahan.

Maa- ja vesialueet, kiinteistöt					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta	150 000	150 000	150 000		Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maanhankinnasta. Määrärahalla varaudutaan maan hankkimiseen Hämeenkyrönväylän lähetyviltä. Kunnan maapolitiikka määrittelee ostojen kohdentamisen.
Kiinteistöjen myynti	-250 000	-200 000	-100 000		Suunnitelmana myydä muutama asuinrakennuspaikkoja Aurinkopellosta. Hanhijärven yritystonttimyynti alkaa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 100 000 euroa vuodessa.
Menot	150 000	150 000	150 000		
Tulot	-250 000	-200 000	-100 000		
Yhteensä	-100 000	-50 000	50 000		

Osakkeet ja osuudet					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Konsernin lisäpanostus	100 000		200 000		Konserniyhtiöiden lisärahoitustarpeen ratkaisu. Tarkka päätös tehdään vuoden aikana tarvittaessa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 400 000 euroa vuonna 2023.
Saskyn peruspääoman korotus	600 000				Kokonaiskustannus 3,3 milj. euroa. Osuutta on maksettu jo vuosina 2021-2022. Edellisessä taloussuunnitelmassa 500 000 euroa vuonna 2023.
Yhteensä	700 000	0	200 000		

Rakennukset					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Kyröskosken urheilukeskuksen kokonaisuus (2020-2022)	290 000	1 000 000	80 000		Urheilupuiston kehittäminen 10 000 euroa. Huoltorakennuksen arvio tarkentuu vielä (n. 1,3 milj.). Pihan asfaltointi 80 000 euroa v. 2025, kun huoltorakennus on valmis. Edellisessä taloussuunnitelmassa ulkokuntosalin sisältyi urheilukeskuskokonaisuuteen, 958 000 euroa vuonna 2023.
Ulkokuntosali	60 000				Ulkokuntosali 58 000 e Kyröskosken urheilupuistoon.
Liikunnallinen liikennepuisto				<i>ei vielä suunnitelma-kaudella</i>	Ei vielä kustannusarviota.
Yhteiskoulun pesäpallokenttä	230 000				Hämeenkyrönväylä estää turvallisen pelaamisen. Pesäpallokentän tekonurmen uusiminen (kentän kääntäminen) ja vanhan tekonurmen siirto Sillan pihan kentälle.
Avustus, pesäpallokentän siirto	-70 000				
Hämeenkyrötalo	100 000	2 000 000	3 500 000		v. 2023 suunnittelu ja kilpailutus, vuosina 2024-2025 toteutus. Edellisessä taloussuunnitelmassa 1 200 000 euroa vuonna 2023 ja 1 500 000 euroa vuonna 2024.

Kurjenmäkikodin ilmastointi		300 000			Suunnittelu tehty 2022. Hintatieto tarkentuu kilpailutuksessa. Hankkeen ajoitusta voidaan aikaistaa Pirhan palveluverkkosuunnitelman perusteella. Tämä vaatii valtuustolta talousarviomuutoksen.
Terveyskeskus suun terveyden muutostarpeet suunnittelu ja toteutus	75 000				Hammaslääkärille tila nykyiseen huuhtelu-huoneeseen. Suuhygienisti on toiminut tällä hetkellä neuvolan tiloissa. Tila saadaan palautettua neuvolalle ja huoneen lattia korjattua koneen siirron jälkeen. Hankkeen käynnistäminen vaatii kunnanhallituksen erillispäätöksen.
Sillan pihan kunnostus; suunnittelu ja toteutus	50 000				Pihasuunnitelma tilataan, josta saadaan tarkempi kustannusarvio. Huomioon otetaan myös jätekeräyksen järjestäminen ajan tasalle (tilatarve jätelaista, paloturvallisuus mm.)
Sillan keittiö pakastin ja dieettikylmiö		15 000			Pakastimen koneikon uusiminen.
Sillan päiväkodin jäähdytys		120 000			Ei sisälly PTS-suunnitelmaan. Suunnittelu tehdään 2023.
Yhteiskoulun auditorion lattian korjaus; suunnittelu ja toteutus	100 000				Epäkunnossa olevan parketin korjaus.
Kyröskosken koulun sisätilojen akustosuunnitelma ja toteutus	35 000	30 000			Terveystarkastajan vaatimukset liittyen melutasoon.
Kyröskosken koulun ilmastoinnin korjaus	40 000	150 000	100 000		Laitteisto on epäkunnossa ja vanhentunut. Kyseessä putkiston vaihtoa.
Heinijärven koulun pihan suunnitelma ja sadevesien ohjaus suunnitelma ja toteutus	10 000	165 000			Valtuustoaloite. Liittyy turvallisuuteen ja logistiikkaan.
Sasin päiväkodin pihan (jättöliikenteen) suunnitelma ja toteutus	10 000	90 000			Kokonaislogistiikka (tavarat, henkilöt, lumet) ja turvallisuus taustalla.
Menot	1 000 000	3 870 000	3 680 000		
Tulot	-70 000	0	0		
Yhteensä	930 000	3 870 000	3 680 000		

Liikenneväylät					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Tiestöhankeet	100 000	100 000	100 000		Taajamien asfaltoinnin saneeraukset 50 000 euroa. Katuvalaistuksen saneeraus 50 000 euroa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 200 000 euroa vuonna 2023 ja 300 000 euroa vuonna 2024.
Asemakaavakadut- ja alueet (ent. Rakentamattomat asemakaavatiet ja viheralueet)	160 000	80 000	80 000		Lautakunta hyväksyy työohjelman (mm. Kauppakaari 160 000 euroa. Vuonna 2024 Seuloontien jatko 80 000 euroa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 100 000 euroa vuonna 2023 ja 200 000 euroa vuonna 2024.
Hanhijärven asemakaava-alue	1 500 000				Luvut tarkentuvat joulukuuhun mennessä. Urakan kilpailutus arviolta lokakuussa 2022. Suunnittelijan kustannusarvio 06.10.22 on 1 500 000 euroa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 600 000 euroa vuonna 2023 ja 100 000 euroa vuonna 2024.
Hämeenkyrönväylä	230 000				Maksuohjelman mukaan v.2023 tarvittavia viimeistelyitä mm. kivetystä ja vihertöitä 130 000 euroa. Väylän pohjakartan tilaaminen 40 000 euroa. Hämeenkyrönväylän valaistu kyltti 60 000 euroa. Edellisessä taloussuunnitelmassa 400 000 euroa vuonna 2023.
Sasin asemakaava-alueen kadut	20 000	120 000			Suunnittelu vuonna 2023 (kaava valmistuu kesällä 2023), toteutus 2024.

Yhteneväisen jalkakäytävän rakentaminen terveyskeskuksen itäpuolelle	70 000				Vuonna 2023 suunnittelu ja toteutus. Vanhus- ja vammaisneuvoston aloite.
Yhteensä	2 080 000	300 000	180 000		

Vesihuolto					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet	520 000	100 000	100 000		Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraus 400 000 euroa esim. Koulukatu Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus 50 000 euroa esim. sulkujen vaihto sekä osuuskuntien mittarikaivojen uusiminen Kauppakaaren vesihuollon suunnittelu ja toteutus 70 000 euroa Etäluettavat vesimittarit 50 000 euroa vuonna 2024. Edellisessä taloussuunnitelmassa 200 000 euroa vuonna 2023 ja 500 000 euroa vuonna 2024.
Hanhijärven asemakaava-alue (vesihuollon suunnittelu ja toteutus) uusi asemakaava-alue	600 000				Edellisessä taloussuunnitelmassa 200 000 euroa vuonna 2023 ja 50 000 euroa vuonna 2023.
Sasin asemakaava-alueen vesihuolto	20 000	70 000			v. 2023 suunnittelu, toteutus 2024
Yhteensä	1 140 000	170 000	100 000		

Puistot ja muut yleiset alueet					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Pappilanmetsän kuntorata	75 000	35 000			Valaistuksen uusiminen 72 000 euroa v. 2023, kuntoradan perusparannus ja frisbeegolf radan laajennus 35 000 euroa v. 2024. Edellisessä taloussuunnitelmassa 30 000 euroa vuonna 2023.
Uimarannan /laivarannan suunnitelma ja toteutus	50 000	50 000			Liittyy Hämeenkyrönväylän avautumisen jälkeiseen kuntakeskuksen kehittämiseen ja rannan saamiseksi hyötykäyttöön ja virkistykseen.
Torin perusparannus	150 000	120 000			Selvitys valmistunut ja kustannusarviot perustuvat siihen (istutuksia, valaistusta, tori-alueen pintaa, istuinryhmiä).
Yhteensä	275 000	205 000	0		

Irtaimisto					
Hanke	2023	2024	2025	myöhemmin	lisätiedot
Yhteiskoulun kuulusjärjestelmän suunnittelu ja toteutus	10 000	50 000			Käytännössä uuden asentaminen. Vanha ei enää käyttökelpoinen.
Hallintopalvelut	50 000	80 000	30 000		2023 Taloushallinto-ohjelman ylläpito, sähköinen allekirjoitus, sähköisen arkiston laajennus. Edellisessä taloussuunnitelmassa 60 000 euroa vuonna 2023 ja 60 000 euroa vuonna 2023.
Sivistyspalvelut	100 000	50 000	50 000		Jäähallin kuntosalin laitteiden uusiminen 25 000 euroa. Kyröskosken koulun 3 luokan kalustaminen jatkuu 24 000 euroa v. 2023 Lainausautomaattien hankinta vuonna 2023 (15 000 e). Nykyiset hankittu 2014. Yhteiskoulun teknisen luokan purunpoistolaitteiston suodatinyksikkö.
Sasin päiväkodin uudet kuivauskaapit	20 000				16 kpl uusia vanhojen tilalle
Yhteensä	180 000	180 000	80 000		

INVESTOINNIT YHTEENSÄ		2023	2024	2025
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt	menot	150 000	150 000	150 000
	tulot	-250 000	-200 000	-100 000
Osakkeet ja osuudet	menot	700 000	0	200 000
Rakennukset	menot	1 000 000	3 870 000	3 680 000
	tulot	-70 000	0	0
Liikenneväylät	menot	2 080 000	300 000	180 000
Vesihuolto	menot	1 140 000	170 000	100 000
Puistot ja muut yleiset alueet	menot	275 000	205 000	0
Irtaimisto	menot	180 000	180 000	80 000
	menot	5 525 000	4 875 000	4 390 000
	tulot	-320 000	-200 000	-100 000
	yhteensä	5 205 000	4 675 000	4 290 000